

PROLETAREC

Glasilo Jugoslovanske Socialistične Zveze

STEV.—NO. 938.

CHICAGO, ILL., 3. SEPTEMBRA (SEPTEMBER 3), 1925.

LETO—VOL. XX.

Upravništvo (Office) 3639 WEST 26th ST., CHICAGO, ILL.—Telephone Rockwell 2864.

BRATSKE ORGANIZACIJE IN DELAVSKO GIBANJE.

Bratske podporne organizacije služijo mnogo bolj kapitalizmu kakor svojemu članstvu, namreč tistemu članstvu ki ga tvorijo delavski sloji; in to članstvo je več ali manj v večini v skoro vseh ameriških bratskih organizacijah.

Bratske podporne organizacije v Ameriki so sposobne uspešnejše ubijati zdravo mišljenje v delavskih glavah kakor kapitalistično časopisje, ali prižnica, ali kakršnokoli drugo propagandistično sredstvo. Kajti podporne organizacije, kakor jih v tej deželi v večini poznamo, so sestre religij. Mnoge imajo svoje obrede, ki so enako "svečani" kakor obredi v katoliških in drugih cerkvah; mnoge imajo razne ceremonije, ki so enako slavnostne kakor kakšne cesarske slavnosti v bivši Avstriji. Svoje člane so sposobne fanatizirati kakor ne more niti vera fanatizirati svojih pripadnikov. Člani mislijo, da drže v svojem spominu cel zaklad skrivnosti, katerih ne bi zaupali nobenemu živemu bitju. V resnici so samo hipnotizirani, kajti tajnosti, v katere so zamaknjeni, niso nobene tajnosti. Ceremonije, ki jih uganjajo, so samo slepilo, s katerim odvrtajo pozornost članstva od drugih, mnogo važnejših stvari kakor pa so obredi in gesla kake trapaste "bratske" organizacije.

Več tisoč ameriških Slovencev je enako fanatiziranih in hipnotiziranih z obredi v gotovih ameriških podpornih organizacijah, ki nosijo večinoma po krivici ime "podporne". Ti rojaki so se večinoma otresli verske more in prenehali občudovati verske obrede, pri tem pa zašli v enako religijozno atmosfero.

Nič manj bedasto ni mnenje, ki je razširjeno med milijoni ameriških delavcev: to mnenje je, da če si član te in te "mogočne" ameriške bratske organizacije, ti bo pomagala kadar si v bedi, kadar si brez dela, kadar si v stiskah za sredstva, kadar te peste na sodiščih, kadar ti grozi bankrot, — pomaga ti torej v vseh slučajih kadar rabiš pomoč. Ni ti treba drugega kakor iti na ulico, ali v vlak, ali v kako drugo zbirališče ljudi, pa napraviti znamenje, po katerem "bratje" spoznavajo "brata". Kako verno ti pripovedujejo hipnotizirani delavci, da so člani organizacije, ki pomaga v vseh takih slučajih. Če bi mogli količkaj trezno misliti, bi jim moralo biti jasno, da ne bi imeli razrednega boja, ne

stavk, ne brezposelnosti, ne bede, ne zavodov za berače, ne pohabljenih prosjakov po ulicah, ne samomorov radi finančnih krahov in radi brezposelnosti, kajti njihove podporne organizacije so že rešile vse socialne probleme. Ljudska neumnost pa je brezmejna in verjame v prazna gesla, v trapasta trkanja, v priučeno seganje rok s tajnimi pritiski, v tajne pozdrave, v uniforme in parade.

V krajih antracitnega premoga je izbruhnila stavka. Operatorji, bosci, in drugi lakaji kapitalizma so večinoma v istih "bratskih" organizacijah kakor odborniki in člani unije. Zakaj niso bratje ob tej kritični uri? Zakaj sedaj nič ne izda "skrivnostno" pritiskanje rok med "brati"?

Ameriški delavci nimajo delavskih podpornih organizacij, ampak spadajo v tiste katere so ustanovili gospodarji. Ali mnogi delavci so se že spametovali ter prišli do zaključka, da je ceneje zavarovati se pri navadni nezakrinski zavarovalni družbi, kakor pa pri "bratski" organizaciji, pri kateri mora plačevati tudi za ceremonije in druge stroške svoje stafaže "višjemu" sloju.

Kakor cerkve, imajo tudi mnoge bratske podporne organizacije svoja pokopališča, svoje posebne ceremonije za mrtve člane, svoja zavetišča, sirotišnice, bolnišnice in podobne zavode. Mnoge podporne organizacije, ki ne delujejo v imenu nobene oficijelne religije, so vendarle religiozne v svojem bistvu in jedru. Tako je cerkev raztegnila svoje funkcije, kamor bi jih kot cerkev ne mogla.

Človeška družba ni razdeljena v skupine bratskih organizacij; ne deli se v člane in nečlane bratskih podpornih organizacij, ampak v posedujoče in neposedujoče sloje. V tej ekonomski borbi se prav nič ne vpraša, če si "Mason" ali če si član "Odd Fellows" ali kake druge "velike" in pompozne bratske organizacije. Vsaka ekonomska borba, vsaka stavka to potrjuje. Brat operator v vzhodni Pennsylvaniji, pripadajoč k isti "bratski" organizaciji kot brat delavec ki je na stavki, je šel v borbo proti bratu delavcu radi svojih ekonomskih interesov in brat delavec stavka proti svojemu bratu gospodarju radi enakega vzroka. "Bratstvo" med njima je torej farsa, ki škodi bratu delavcu, koristi pa bratu

gospodarju. Brat delavec je neveden in ne razume te igre, ker so ga "bratske" organizacije popolnoma omotile s svojimi "tajnostmi", ki jih ne pove za "ves svet ne!" Ubogi revež ne ve, da se s pomočjo teh "tajnosti" norčujejo z njegovim razumom, da so mu razum takorekoč omotili.

Podporne organizacije so tudi drugače sterber sedanjega reda. S svojo "dobrodelnostjo" in svojimi podporami odvajajo delavce od problema socialnega zavarovanja, in tako so tisti ki bi morali nositi glavno breme zavarovanja tudi tukaj na profitu. Namesto, da bi družba, z drugimi besedami, država, skrbela za svoje člane, kadar so v potrebi, je s sistemom bratskih organizacij tako urejeno, da mora delavsko ljudstvo podpirati drug drugega in ob enem plačevati za ceremonije in stafažo lakajem kapitalizma.

Na konvenciji bratske organizacije "Elks", ki se je vršila pred par leti v Atlanti, Ga., je dejal njen predsednik (z visokodonečim naslovom *Grand Exalted Ruler*), da je njegova organizacija za uredbo kakršna je, to se pravi, za "ameriške institucije" in proti radikalnim delavskim organizacijam. Ne le to, kajti svoji izjavi je tudi dodal, da bo njegova organizacija, ako bo potrebno, pomagala tudi forcirati izvajanje zakonov. To je le primera, kajti skoro vse "bratske" organizacije so enako bratske do delavcev, kateri jim nosijo svoje težko prislužene dolarčke.

Ena ovira razvoju delavskega gibanja v Zedinjenih državah, kakor ga razume zavedno delavstvo, so torej tudi "bratske" podporne in "dobrodelne" organizacije.

Več o tem bomo govorili v prihodnjem članku.

Mednarodne tekme za varnost v rudnikih.

Trgovinski tajnik Hoover je povabil governerje 28 držav, kjer se nahajajo rudniki in premogovniki, naj imenujejo državnega zastopnika na četrtem mednarodnem tekmovalnem shodu za prvo pomoč in reševanje v rudnikih, ki se bo letos vršil v Springfieldu, Ill., v dneh 10., 11. in 12. septembra pod avspicijami federalnega rudniškega urada.

Take tekme prireja rudniški urad vsako leto in pri njih sodelujejo tudi Rdeči Križ, National Safety Council in razne organizacije rudniških družb in rudarjev.

Rudniški urad je dosedaj treniral približno 140.000 rudarjev v metodah prve pomoči in reševanja v rudnikih. Letne tekme pa služijo k vzpodbujanju splošne kampanje, ki gre za tem, da se ustvarijo bolj varne razmere za milijon ameriških rudarjev. — *FLIS*.

Če sovražiš socialiste, pa nočeš da bi ti kdo rekel da si nazadnjak, se proglasi da si komunist in da kipiš od samega radikalizma. Ni treba, da bi spadal v njihovo organizacijo in delal zanjo. Glavno je, da znaš dobro napadati socialiste.

150,000 premogarjev na stavki.

Kakor je bilo pričakovati, se je dogodilo, 150,000 delavcev v industriji antracitnega premoga je zastavkalo, deset tisoč drugih, ki so bili zaposljeni z odvažanjem premoga in podobnimi deli, pa je ob posel. Premogarji bodo izgubili vsaki dan \$1,000,000 na plačah, kar povedo vsi ameriški listi tolikokrat na dan kolikor imajo izdaj. Ta milijon na dan bi premogarji zapravili, torej pomeni \$1,000,000 manj dohodkov na dan za trgovce. Kompanije so s premogom dobro založene. Trdi premog se rabi skoro ves za stanovanjsko kurjavo. Zima je blizu in ljudje naročajo premog. Premogarji so na stavki. Mi sicer imamo premog, ampak se je radi stavke podražil. Konsumenti plačajo kolikor je cena. Cena pa je toliko višja, da so kompanijam povrnjeni stroški, kolikor jih imajo s stavko, nekaj pa zaslužijo tudi prekupci in posredovalci. Ljudstvo plača, in premogarji plačajo.

V Angliji so premogarji tudi mislili zastavkati, pa je posegla vmes vlada in jo preprečila, pa ne s silo, ampak s tem da je kapitulirala pred zahtevami premogarjev. Angleški premogarji niso podpirali sedanje angleške vlade; pri zadnjih volitvah v parlament so glasovali za kandidate delavske stranke. Vodstvo ameriških premogarjev pa je proti delavski politiki, proti delavski politični akciji, proti socialistični stranki, proti socializaciji, pa so mu operatorji kljub temu nehvaležni. John Lewis je v prošli predsedniški kampanji lomil kopja za Coolidge in republikansko stranko, danes, ko bi jo potreboval, je pa ta stranka na strani kompanij kakor v vsakem sporu med delavci in delodajalci. Kljub temu se Lewis in njemu enaki nič ne nauče. Na eni strani rohne proti baronom, na drugi jim dajejo v roke politično moč.

1,089 delavcev v premogovniški industriji ubitih.

V prvi polovici tega leta je bilo v premogovniški industriji v Zedinjenih državah smrtno ponesrečenih pri delu ali pa ubitih v eksplozijah 1,089 premogarjev, ali 239 manj kakor v prvi polovici preteklega leta.

Meseca junija je bilo ubitih 145 premogarjev, sedemnajst izmed teh v eksploziji v Sturgisu, Ky., dne 8. junija. Meseca junija prošlo leto je bilo ubitih 14 premogarjev v eksploziji v Wilkesbarre, Pa.

V tem letu se je dogodilo v premogovniških osem večjih eksplozij, v katerih je izgubilo življenje 178 premogarjev; v istem času v prošlem letu je bilo šest eksplozij, ki so zahtevale 398 življenj.

Agitirajte za razširjenje "Proletarca".

ANTON GARDEN:

Kaos v premogovi industriji.

Premogovniška industrija se prišteva k glavnim obratom današnje industrialne družbe. Premog je omogočil velikanski razvoj tehnike in s tem moderne industrije. Odvzemite industriji premog, pa ji ustavite kolesje. Odvzemite premog, pa bi moralo počivati delo v tovarnah, železnicah, na parnikih, v trgovini itd. Kajti kljub vedno večji rabi elektrike, kljub drugim gorilnim snovem ki se jih uvaja v industrijo, je premog danes še vedno vodilna gonilna sila. Brez premoga ne bi bilo velikih metropol z njihovimi tisočermi udobnostmi in neudobnostmi. Skoro v slehernem domu je premog vsakdanja potreba; ako ga ne rabi v obliki premoga, rabi produkte, ki izhajajo iz premoga. Odvzemi ali prepreči dobavo premoga industriji in domu, in slediti mora stagnacija v vseh panogah današnjega industrialnega življenja.

Ker vemo da je premogova industrija za družbo neprecenljivo važna, bi človek logično pričakoval v obratu te industrije primeren red in primerno udobnost v življenju premogarjev. Navadna pamet bi zahtevala, da bi vladalo v tako važni gospodski panogi zdravo soglasje. Ali v realnem življenju industrije mehkega (bitumoznega) premoga ne najdete nobenega takega soglasja. Sedanji red v njenih obratih ni red pač pa anarhija; življenje premogarjev je zakotno, negotovo, brezizrazno in brezidejno, največ radi velike brezposelnosti v katero so pahnjeni posebno zadnjih par let in radi naravne izolacije te industrije. Njena disorganizacija je popolna; posledica tega je demoralizacija med premogarji, ki je dosegla skoro nevrjeten višek. Pri objektivnem opazovanju se človek čudi, ko vidi med njimi toliko trpljenja in poleg (ali radi) trpljenja, fizičnega in duševnega, toliko pasivne resignacije. Nešteto je premogarskih naselbin, v katerih počiva vse delo mesece ali nad leto dni in v katerih je življenje podobno grobišču na dan vseh vernih duš. V krajih, kjer premogovniki več ali manj obratujejo, tudi ni mnogo boljše, kajti vsak poedinec čuti nad seboj grozo Damoklejevega meča, kateri neprestano visi nad njim. Brezposelnost in strah pred brezposelnostjo je tisto kar najbolj tlači delavstvo v današnji kapitalistični družbi, in posebno še ameriške bitumozne premogarje.

Delna ali periodična brezposelnost je pač lastnost kapitalizma, posebno še ameriškega. V premogovi industriji je periodična brezposelnost nekaj navadnega, povsem kronična bolezen. V tem, da bi se jo pod boljšim gospodarskim sistemom dalo odpraviti, če že ne popolnoma vsaj v veliki meri, soglašajo vsi izvedenci, kateri so posvetili študiranju problemov te industrije več časa. Tega mnenja niso samo delavski ali uniji naklonjeni veščaki, pač pa tudi kapitalistični ekonomski inženirji. Ali kapitalizem se v premogovi industriji jako malo zanima za priporočila v tej smeri. Pušča jih večinoma ob strani kot da se ga prav nič ne tičejo. Tako je zagazila industrija mehkega premoga v kaos in premogarji v popolno ekonomsko nestabilnost. Vse to ker se družbe niso brigale za gospodarsko ureditev te industrije in še toliko manj za dobrobit premogarjev.

Kar se tiče gospodarskega reda v industriji, ki je predpogoj in prva podlaga za stalnejše izboljšavanje življenskega stanja delavcev, se tudi o premogarski organizaciji in večini njenega članstva ne more reči, da

se več zanima za te pereče probleme kakor pa lastniki premogove industrije.

Zanimanje premogovniških baronov je v prvi in zadnji vrsti vprašanje profitov, ker je profit pač bistvo in jedro kapitalizma. Ako ni izgledov za profit, industrija ne obratuje. Golo tekmovanje za profitom, brez vsakega predvidevanja v bodočnost, je privedlo to industrijo v stadij gospodarske anarhije, premogarje pa vrglo v brezposelnost.

Znan fakt je, da prinaša premogova industrija velike profite. Posebno realističen fakt je bil to za časa svetovne vojne in par let po vojni. V času, ko se je svet bojeval "za demokracijo" (!) in za "samoodločevanje narodov" (!), v času črnega terorja ameriškega justičnega departmenta in raznih "stoodstotnih" organizacij pod vodstvom Palmerja in Daughertyja, so se premogovniki spremenili v zlate rudnike. Kako visoki so bili v tem času profiti posameznih premogovih baronov ne ve nihče drugi kot oni sami in pa nekaj oseb v washingtonski vladi; kljub tej skrivnosti vemo, da je več kot petdeset odstotkov izmed njih spravljalo nad stoodstotne dividende na leto in nekaj teh gospodov pa je vleklo več tisoč odstotkov dobička na svoj investirani kapital. Raditega se je število perspektivnih in "patriotičnih" premogovniških baronov vedno bolj množilo. Nove rove so odpirali z mrzlično naglico, posebno še v neorganiziranih krajih zapadne Virginije, Pennsylvanije, Kentuckyja in drugih držav. Profita lačni kapitalisti so v tej tekmi popolnoma pozabili misliti na bodočnost premogove industrije. Hoteli so profite, velike profite, in odpirali so nove in zopet nove rove. Medtem je kongres Združenih držav sprejel v svoj davčni zakonik tudi dohodninski davek, kateri je objel tudi profite, če ne faktično pa vsaj navidezno. Kot patriotični, stoodstotni Amerikanci, so premogovniški baroni pričeli študirati pot (enako kot njih vredni kompatriotje v drugih industrijah), po kateri bi se mogli izogniti plačevanju dohodninskega davka in s tem ohraniti ves profit zase. V tem zakonu so našli vrzel, katera jim je omogočila realiziranje tega "patriotičnega" motiva. Vrzel je bila v tem, da od dobičkov ni bilo treba plačati davka, če so se reinvestirali v industrijo. Baroni so jih reinvestirali — v odpiranju novih rofov in nepotrebnem povečanju že obstoječih. Rov brez delavcev pa je brezpomemben, v prvi vrsti nemogoč, in potrata v drugi. Zato niso bili brez delavcev. Rezultat tega je, da je v Ameriki danes polovico preveč premogovnikov in seveda tudi polovico preveč premogarjev (ako se gleda na zadnje s kapitalističnega stališča družabne uredbe).

To je tisto vprašanje, ki ga je treba rešiti, predno bo mogoče upati na izboljšanje mizernega stanja, v katerem se sedaj nahaja stotisoče premogarjev. Logično je, da dokler bomo imeli polovico več premogarjev kot se jih potrebuje za spravljanje na površje potrebne količine premoga, katerega se letno rabi za domače potrebe in izvoz povprečno okrog 500 milijonov ton, toliko časa tudi premogarji ne morejo računati na stalno delo. In ker je produciranje premoga cenejše v neunijskih premogovih okrožjih pod neunijskimi razmerami, je naravno, da je pod obstoječimi okolščinami brezposelnost med unijskimi premogarji mnogo večja kot med neunijskimi. Produciranje premoga pod neunijskimi razmerami prinaša večje profite, in to je ustvarilo v tej industriji poseben položaj neenakega razmerja ne le med premogarji ampak tudi med operatorji. Več kot polovica bitumoznih premogarjev (okrog 60 od-

stotkov) je neorganiziranih. Položaj unije je radi tega dejstva še toliko težji. Če bi bili premogarji boljše organizirani, bi njihov bedni položaj ne bil to kar je, kljub razpasenju industrije. S stoodstotno organizacijo bi bilo kljub obstoječemu stanju industrije mogoče skrajšati delavnik na 6 ur na dan, pet dni v tednu, kot je to zahtevala njihova zadnja mednarodna konvencija. S stoodstotno organizacijo bi bilo mogoče ne samo obdržati "unijske rzmere" (v tekoči krizi so se jako kršile neglede na pogodbo) ampak jih izboljšati. S stoodstotno organizacijo bi ne bilo posebne težave uvesti zavarovanje proti brezposelnosti po načinu kot so ga uvedle krojaške unije v Chicagi, New Yorku in nekaterih drugih mestih, ako bi bila v naši uniji volja zato. S stoodstotno organizacijo bi se dalo gotovo marsikaj doseči; ali U. M. W. of A. ni stoodstotna. Komaj 40% bitumoznih premogarjev se nahaja pod njenim okriljem. Njihova organizacija je velika po številu članov napram drugim unijam, ali faktično je jako šibka, precej šibkejša kakor navidezno izgleda njena organizirana moč. In ta izredna šibkost je v tem, da v slučaju splošne stavke v unijskih okrožjih premogarji v neorganiziranih poljih lahko producirajo več ko dovolj premoga za domačo vporabo, ako se ne pridružijo stavkarjem.

Prva potreba unije je organizirati premogarje v vseh glavnih neunijskih okrožjih. Fakt je, da organizacija premogarjev ne more uspešno funkcionirati v sedanjem stadiju; mora iti naprej, ali pa bo potiskana bolj in bolj nazaj, kot se že dogaja od zadnje splošne stavke. Brez veliko močnejše organizacije od sedanje unijski premogarji ne bodo v stanju ne le obdržati kar jim teoretično daje sedanja pogodba (ki je bila že na mnogih mestnih kršena in okršena), pač pa bodo potiskani bolj in bolj na nivo neorganiziranih premogarjev. V konkretnem pomenu je to najelementarnejša faza razrednega boja. Interesi obeh strank v tej borbi diktirajo, da skušati nadvladati druga drugo. V sedanjem momentu imajo lastniki "the upper hand". Koliko časa bo obstajal ta položaj, je seveda odvisno od članov premogarske organizacije in njenih voditeljev.

Z močno unijo in progresivno taktiko v nji bi rudarji bili naravno uspešnejši kot so danes pri efektivnosti reorganizacije v industriji. Reorganizacija namreč prihaja, ker jo zahtevajo razmere. Kakšna bo ta reorganizacija, bo pa največ odvisno od tistega ki jo bo efektiviral. Obstoječe gibanje lastnikov premogovnikov, ki stremi spojiti manjše in večje družbe v velike korporacije, bo nedvomno v prvi vrsti služilo njihovim interesom. Interesi ljudstva bodo v procesu te regrupacije pozabljeni, kajti kapitalistični interesi ne morejo misliti na splošne ljudske interese. Premogarji bodo tudi v bodoče deležni samo tistih pravic, katere si bodo izvojevali s pomočjo svoje organizacije.

Ali se premogarji in njihovi voditelji zavedajo resnosti sedanjega položaja, je pa seveda drugo vprašanje. Ako je pravilen kriterij sedanja taktika administracije U. M. W. of A., ki pokazuje tudi njeno bližnjo bodočnost, tedaj mora biti zaključek povsem neugoden za premogarje. Reakcionarni Searles, urednik glasila U. M. W., prepričuje premogovniške barone, da če jim premog ne donša dobička, ga je sploh nesmiselno producirati. In to je seveda stališče sedanje administracije, kar je bolj važno. Ako je to program s katerim si bodo rudarji zavarovali svoje interese in izboljšali svoj položaj, naj o tem zopet sodi vsak posameznik. Yes, jako žalostna realnost in nič boljša bodočnost. V času,

ko unija potrebuje konstruktivni program v svrhu da se premogovo industrijo izvleče iz sedanjega kaosa in da poveča v nji svoj vpliv, pripovedujejo njeni voditelji svetu in lastnikom rovov še posebej, da U. M. W. of A. ni še nikoli ni bila radikalna, dasi to ni vprašanje v premogovi industriji in njene reorganizacije. Kapitalistom, ki posedujejo premogove plasti, pravijo v jedru: ako ne delate profitov pri obratovanju rudnikov, ste bedaki. Nadalje: priznajte unijo U. M. W. of A. povsod kjer še ni priznana, kajti ta organizacija je "safe" in "all right". To je fundamentalno načelo in program sedanje administracije, neglede kaj se godi v West Virginiji in drugih krajih njene jurisdikcije.

Kaj pa članstvo? Enako je kakor delavstvo v splošnem; nič boljše in nič slabše. Okoli polovica članstva, če ne večina, je mrtva za organizacijo. V nji so zato ker so prisiljeni biti njeni člani, ako hočejo delati v njenih okrožjih. Naravno je, da nimajo take vrste člani zanjo nobene dobre besede, organizacija se pa ne zanima, da bi jih pridobila za težnje in cilje delavskega gibanja; nji je dolar v obliki asesmenta ves unionizem, ali vsaj glavni del istega. V vrstah aktivnega članstva, ki tvori manjšino, se nahajajo vse struje delavskega razreda, od ekstremnih "komunistov" do ekstremnih lewisovcev. Prvi so redki, a drugi pa precej številni. In zadnji imajo organizacijo v rokah v vseh distriktnih razun v par. Prvi so kronični kikirji in drugi kronični kimavci. Čas gre naprej, ali U. M. W. stoji na mestu kot otrovan organizem.

Svoje čase seveda ni bilo tako. Pred leti se je unija premogarjev zavzela za poddržavljenje premogove industrije. Radikalni element, ki je izsilil ta korak na par mednarodnih konvencijah, je bil precej vpliven in v uniji mnogo močnejši kakor je danes. Lewis je imenoval odsek treh članov, kateri je imel nalogo študirati načrte za poddržavljenje premogovnikov. Temu odseku je načeljeval John Brophy, predsednik drugega distrikta, ki je po navodilih konvencije pripravil načrt in ga objavil. To ni bilo vseh gotovim vodilnim elementom v uniji, ki so bili in so še proti socializaciji te industrije; administracija unije je načrt naravno zavrгла. Ta načrt torej leži zaprašen nekje na polici. Ali kljub zaprašenosti in začasnemu zavrženju omenjeni načrt ni mrtev, ker je predobro delo, da bi se ga moglo trajno zavreči, in drugič, ker ga premogova industrija in premogarji rabijo . . .

Pride čas, ko bo v uniji vladal drugačen duh od sedanjega, duh bratstva in razredne zavednosti. Tedaj bodo premogarji vzeli z zaprašene police omenjeni načrt za poddržavljenje industrije, ga pričeli študirati in o njem razpravljati. In tedaj bodo postali močni, močni po številu in močni po duhu. Bolj ko bodo razpravljali o "majnarskem načrtu", močnejši bodo postajali . . . In tedaj bo izginjal kaos iz premogove industrije, in duševna ter fizična beda iz življenja premogarjev in njihovih družin.

Tudi rastline potrebujejo spanje.

Rastline potrebujejo spanje ravno tako kakor žival ali človek. Po eksperimentih zadnje čase se je dognalo, da potrebujejo nekatere rastline po deset do 18 ur spanja na dan.

Socialist po prepričanju se bori za svojo stvar, ki mu je sveta, vsepovsod in pred nikomur ne kloni, nikomur ne popušča.

“Zastarela ‘Molekova resolucija’.”

Ob vsaki konvenciji SNPJ. se oglašajo razni nasprotniki smotrenega delavskega gibanja in zahtevajo v interesu svoje politike ukinjenje delavske politike.

SNPJ. tvorijo delavci, ampak to seveda še ne pomeni, da so vsi razredno zavedni ali da so aktivni pri sistematičnem delu in v borbi za izboljšanje svojega stanja.

Nobena slovenska podporna organizacija ne zahteva od svojih članov, da se bi izrekli za gotova načela, tikajoča se socialnih problemov. Samo ena izmed njih zahteva, da morajo biti člani aktivni katoličani, in par manjših bratskih družb ima enake točke v pravilih. Vse druge zahtevajo v glavnem, da mora biti kandidat dober značaj; ko ga sprejmejo v društvo, mu naštevajo kaj se od njega kot člana in brata pričakuje. V javnem življenju pa je lahko katoličan ali pa svobodomislec, agitator republikanske, demokratske ali pa socialistične stranke. Zadnje po nepisanih pravilih pri veliki večini slovenskih podpornih organizacij sploh ni dovoljeno. In sedaj se oglašajo, da ne bi smelo biti dovoljeno tudi pri SNPJ.

SNPJ. je edina, ki je z jasno resolucijo izrekla svoje stališče z ozirom na razredni boj. Izrekla ga je na način, kateri je v korist delavcem in v korist SNPJ.

Mnogim ni po volji. Enim raditega ker v svoji nevednosti sovražijo delavski pokret. Drugim radi prirojenega sovraštva do vseh stvari, ki ne diše po hlapčevstvu. Tretjim, ker so zavedni reakcionarji, in četrtem, ker mislijo da bi sprememba koristila veri.

Letos pa se oglašajo še en nov element, pravzaprav stari pod drugačno masko, ki pravi, da je vse to kar se v resoluciji govori zastarelo, in je treba nekaj novega. Enim izmed teh ljudi ni zameriti, ker so zavedeni, kajti njihovi možgani nimajo moči samostojno misliti in prebaviti kar čitajo ali slišijo. Tisti, ki jih vodijo, pa so zavedni zavajalci.

Res je, da nobena stvar ni popolna. Res pa je tudi, da je Molekova resolucija, takoimenovana po predlagatelju Ivanu Moleku (prvič sprejeta na konvenciji SNPJ. 1. 1912 v Milwaukee, Wis.), ostala v besedilu in bistvu mnogo pravilnejša, kakor pa stotine drugih resolucij, katere so sprejemale ekstremne struje v ameriškem delavskem gibanju, posebno od 1. 1919 naprej. Oni jih morajo menjati, dasi so ob sprejetju vsake trdili, da označuje edino pravo stališče in edino pravo tolmačenje razrednega boja in socialnih problemov, ter edino pravo taktiko, ki bo dovedla delavstvo k zmagi. Čez mesec ali dva so vsako tako resolucijo zavrgli in sprejeli novo “edino pravo”.

Kakšna je Molekova resolucija, oziroma, kaj vsebuje?

Njeno besedilo je danes le malokomu znano, znana pa je vsakemu, ki se zanima za delavsko gibanje med našim ljudstvom, vsaj po imenu. Molekova resolucija se glasi:

Člani in članice Slovenske Narodne Podporne Jednote, ki z malimi izjemami tvorimo del mezdnega delavstva, priznavamo moderno delavsko gibanje na temelju razrednega boja. Zavedamo se, da tvori jednota s svoje blagajno za bolniško podporo, odpravnino in posmrtnino le odpomoč v skrajni sili. Jednota nudi le začasno pomoč, da se kolikor toliko omili in zmanjša beda naših razrednih bratov in sester.

Priznavamo, da je današnji kapitalistični sistem največ kriv strokovnih bolezni in ponesrečenj pri delu. Kapitalizem čigar glavni smoter je, nagrabit čimveč profita za lastnike proizvodnih sredstev, se ne briga za dobre zdravstvene in varnostne naprave in razmere v delavnicah, tovarnah in rovih. Posledica tega je, da se dan na dan ponavljajo industrijski umori naših bratov; stotine in tisoče delavcev in delavk se telesno pohabi in zadobi bolezni, ki jih spravijo v prerani grob, njih rodbine pa pahnejo v bedo in pomanjkanje. To pa samo zato, ker kapitalizem smatra zdravje in življenje delavca cenejšim in manj vrednim, kakor pa nabavo dobrih zdravstvenih in varnostnih naprav pri delu. Delavčeva kri mora biti cena profita.

Priznavamo dalje, da bi se dale strokovne bolezni in ponesrečbe pri delu že danes omejiti in znižati, ako se v vseh strokah vseh industrij uvede dobre zdravstvene in varnostne naprave, katere bi odstranile nevarnost za zdravje in življenje delavcev. V doseg tega je pa treba, da se delavci organizirajo politično in strokovno in gospodarsko, da zamorejo delavci izsiliti iz kapitalizma najnujnejši popoljšek in ublažiti si tužne razmere v svojem boju za obstanek. Najbolj potrebna delavcem pa je politična organizacija. Ta organizacija, osnovana na temelju razrednega boja, je delavcu glavno orožje, glavno bojno sredstvo, s katerim zamore delavec izviti kapitalizmu iz rok zakonodajno moč; zaobrnuti ustroj vlade v svoj prid in sploh spremeniti sedanji sistem iskoriščanja, bede in industrijskega klanja v sistem blagostanja in svobode za vse.

Poleg organizacije tvori delavsko časopisje najboljše orožje in boju za osvoboditev proletarijata iz moderne mezdne sužnosti. Delavsko časopisje, ki zastopa načela razrednega boja, razkriva rane današnje bolne družbe in kaže delavcem pot, po kateri jim je treba hoditi, da se čimprej osvobodijo izpod jarma kapitalistične sužnosti.

Zavedajoči se torej teh dejstev, izjavljamo člani S. N. P. J. potom svojih zastopnikov zbranih na 5. redni konvenciji v Milwaukee, Wis., da je v interesu vsakega delavca, da se čimprej organizira politično in sicer v socialistični stranki, katera je edina delavska stranka v Zedinjenih državah in po vsem svetu. Dalje je v interesu članov jednote, da naše Glasilo v tem smislu izobražuje in budi delavce: prinaša vesti in razprave o političnem gibanju z razrednega stališča in vselej in pri vsaki priliki zagovarja in priporoča socialistično stranko, katera se bori za svitlo bodočnost človeške družbe.

Ena stvar je v resoluciji, ki je našim prijateljem “ekstremistom” posebno neljuba, in to je izjava v prilog socialistične stranke, katera danes ni več “edina delavska stranka” v Ameriki.

Eugene V. Debs je izjavil na konvenciji članstva soc. stranke dne 29. avgusta to leto v Chicagi, da je Socialistična stranka *edina delavska stranka v Zedinjenih državah*. Njegovo tozadevno izjavo bomo priobčili v celoti v prihodnji številki.

Ko je bila Molekova resolucija sprejeta, še ni bilo “edino pravih revolucionarjev”, ker so

bili takrat še med nasprotniki stare sorte ali pa med brezbrizniki. Nasprotnikov pa je imela tudi takrat veliko, ne na imenovani konvenciji, ampak v farovžih, šifkartašnicah, med bosji in vsemi, ki so želeli da delavci ostanejo brezbrizna, nezavedna, v otopelo mrmranje udana raja.

Konservativna, protidelavska struja pravi, da take resolucije nimajo mesta v podpornih organizacijah. Nikdar pa ne kritizirajo bedaste ceremonije, katolicizem, šovinizem in in druge izme, ki jih goje razne bratovske organizacije. Socialistična politika v podporni organizaciji je nezakonita, vpijejo pismarji, ki so pogledali v knjigo postav; v svoji zaslepljenosti in mržnji pozabijo, da se pečajo neštete organizacije tudi s stvarmi, o katerih postave nič ne govore. Imamo strogo verske, strogo kapitalistične, strogo buržvazne, strogo puritanske, strogo ceremonijalne in druge "strogo" organizacije. V Ameriki je tudi podporna organizacija, ki je aktivna kot taka v socialističnem gibanju od kar obstoji. Šteje okrog sto tisoč članov; tvorijo jo večinoma židovski delavci. Lastuje tudi domove; nekateri med njimi so zelo krasne stavbe, kateri služijo nele njenim društvam ampak tudi socialistom in so centrum socialističnih aktivnosti. Na njenih konvencijah se ni do l. 1920 nobenkrat pojavila opozicija proti socialističnemu gibanju; potem so pričeli nagajati "komunisti"; poskusili so še na letošnji konvenciji, na kateri jim je bilo z ogromno večino glasov povedano, da bo ostala na strani socialistične stranke, z intriganti, hujskači in provokatorji pa bo pomedla iz svojih vrst. Ta zaključek je potrdilo članstvo z enako ogromno večino.

Ta organizacija, imenuje se Workmen's Circle, ima v svojih pravilih načelno izjavo, ki se v prevodu glasi:

Moderne industrialne razmere so glavni vzrok bolezni in ponesrečb med delavskim ljudstvom. Radi teh razmer potrebujejo delavci v času nezgod in bolezni ne le finančno, ampak tudi moralno pomoč in prijateljstvo svojih tovarišev. To je tista potreba, radi katere se je ustanovila organizacija Workmen's Circle. Vedno večje število delavcev, bodisi manualnih ali duševnih, spoznava, da se je s skupnimi napor, z organizacijo in kooperacijo, mogoče ubraniti mnogim nepravilnostim, ki dolete delavce in njihove družine kot posledica bolezni.

Workmen's Circle je prepričan, da je beda, bolezni in pomankanje, ki prevladuje med delavci, rezultat sedanjega ekonomskega sistema. Medsebojna pomoč sama na sebi ne more odpraviti vzrokov, ki so odgovorni za trpljenje delavcev.

Delavski krožek (Workmen's Circle) smatramo njegovi člani za del splošnega delavskega gibanja. Njegov namen je pomagati delavcem v prizadevanjih dvigniti življenjski standard s povišanjem plač, znižanjem delavnika in s povečanjem delavskega vpliva v politični in industrialni sferi.

V ta namen stremi Delavski krožek za popolno emancipacijo delavskega ljudstva.

S tega stališča je vsak član Delavskega krožka dolžan pripadati uniji svoje stroke, in kadar želi uveljaviti svoje pravice kot državljan in volilec, podpirati stranke, katerih program zahteva družbo politične svobode in ekonomske enakosti.

Predsednik društva mora čitati to načelno izjavo na seji vsakemu novemu kandidatu v Workmen's Circle; in

ko kandidat izjavi, da sprejme to načelno izjavo, se ga sme šele sprejeti v Workmen's Circle.

Pravila te organizacije ne pravijo, da se more to načelno izjavo spremeniti le s tolikšno in tolikšno večino na tolikih in tolikih konvencijah. To je ne bi rešilo. Njeno vodstvo in vsi njeni organi skrbe, da ohranijo v organizaciji duh kakor je zapopaden v njeni načelni izjavi, kajti če duh ki ga zastopa izgine, tedaj ga ne rešijo nobene formalne točke v pravilih. Če bi se naprimer v SNPJ. dogodilo, da bi jo nadvladali konservativci in klerikalci, bi jim ne bilo treba spreminjati načelne izjave. Vodili bi svojo konservativno in klerikalno politiko kakor jo vodijo danes v vseh društvah, ki so pod njihovo kontrolo. Vodili bi jo še bolj svobodno, če bi kontrolirali centralno vodstvo jednote.

Načelna izjava je v članstvu, ne na papirju. Ako izgine duh, kakor ga reprezentira Molekova resolucija iz aktivnega članstva S. N. P. J., tedaj je tudi resolucija, pa čeprav bi bila natiskana v pravih kot del pravil, brez pomena.

Ampak tisti, ki mislijo da je ta duh izginil, da je bilo dvajsetletno vzgojevalno delo na podlagi socialističnih načel vrženo v vodo, se motijo. Zavedni delavci so zgradili SNPJ., ker so tako organizacijo potrebovali. Niso "vrtali v nji", ampak delali v nji v interesu medsebojne pomoči in v delavskem interesu razrednega boja.

Legija se poslužuje napačne metode.

Ameriški legiji bi se ne bilo treba toliko ukvarjati radi komunistične šole nekje v Wisconsinu.

Ne dvomimo v možnost, da dobiva šola denarno podporo iz Moskve, in da dobivajo tudi komunistični listi v Ameriki in drugje podporo iz istega vira.

Mi se ne strinjamo s komunistično taktiko. Mi hočemo kapitalistični red spremeniti v socialističnega, namesto porušiti civilizacijo z nasilji in potem graditi zopet odkraja.

Nadalje, mi verujemo v svobodo govora, tiska in šole, v kar komunisti ne verujejo. Ko je bil Debs v ječi, niso komunisti mignili niti s prstom za njegovo osvoboditev — a potem ko so bili poslani v ječo nekateri njihovi vodilni pristaši, so pričeli oblegati Debsa in ga prosili naj jim pomaga v boju da se jih osvobodi, in on se je odzval. Komunisti bi socialistom odrekli svobodo govora in tiska v tej deželi, kakor so jo v Rusiji, če bi mogli.

Navzlic temu, mi verujemo v svobodo govora, poka in tiska za komuniste ravno tako kakor za vse druge ljudi.

Če bi Ameriška legija in drugi pomagali socialistom izboljšati razmere v tej deželi, bi ne bilo takozvanih komunistov s katerimi se ukvarjajo. Res je da jih je malo, toda če bi se ekonomske razmere izboljšalo, bi jih sploh ne bilo. — ((Milwaukee Leader".)

Naročajte knjige iz "Proletarčeve" založbe.

GLASOVI IZ NAŠEGA GIBANJA.

DOPISI.

E. V. Debs pride v Waukegan dne 20. septembra.

WAUKEGAN, ILL. — Iz Chicage smo dobili sporočilo, da bo govoril na shodu dne 20. septembra, ki se bo vršil pod avspicijo JSZ. in tukajšnjega njenega kluba št. 45, med drugimi tudi sodrug Eugene V. Debs. Že dolgo je bila želja tukajšnjih sodrugov in sodruginj, da bi dobili tega bojevnika, ki je že 50 let v delavskem gibanju, na naš oder.

Do tri sto delegatov Slovenske narodne podporne jednote se bo nahajalo v našem mestu ko se bo vršil ta shod. Vsi so povabljeni in vsi se ga bodo udeležili, razun tistih ki so s sovraštvom do socialističnega gibanja tako prepojeni da jih zaboli glava ko slišijo ime socialist, in pa tisti, ki so v svoji otročji domišljavosti prepričani, da so bolj "revolucionarni" kot vsi revolucionarji skupaj.

Za pokritje stroškov bo vstopnina na shod 50c za osebo. Kolikor preostane, gre v blagajno skupnih draštev SNPJ., ki so tekom konvencije prevzela prostore. S. N. D.

Zvečer isti dan bo klub št. 45 s sodelovanjem prijateljev vprizoril Gorkijevo socialno dramo "Na dnu" v štirih dejanjih. To je eno najslovičnejših dramskih del tega znamenitega ruskega pisatelja. Delegatom in drugim udeležencem bo nudila mnogo duševnega užitka. Mnogi bodo imeli prvič priliko videti to dramo na odru.

Tekom konvencije bo v Waukeganu tudi več drugih priredb, ki se bodo vršile pod avspicijo društev SNPJ. in kulturnih organizacij.

Nekdo misli, da me s svojimi dopisi v prodanem listu izziva, pa se moti, ker razkazuje samo svojo nevednost in pa klepetavost urednika lista h kateremu se je zatekel v zavetje. Vsaka stvar ima svoje meje, tudi polemika. Oštarijsko pričkanje in zmerjanje ni polemika, radi tega se z osebami ki se ga poslužujejo ne bom pečal več kat toliko kolikor bo absolutno potrebno. Kam bi človek prišel, če bi odgovarjal na vsako psovko ki je priobčena v kakem listu, ki se prodaja, in na vsako natolcevanje nerazsodnih ljudi! Imejte svoje veselje; svoj namen sem dosegel; in ta je bil, pokazati gotovo osebo za to kar je, ne za to kar se dela.

Anton Vičič.

Koncert pevskega zbora "Naprej" v Springfieldu.

SPRINGFIELD, O. — V nedeljo 6. septembra ob 3:30 popoldne priredi tukajšnje slovensko pevsko društvo "Naprej" ob priliki svoje štirinajstletnice obstanja koncert z bogatim vspeodom. Nastopilo bo poleg tega tudi več drugih pevskih zborov iz citraški klub. Program bo vključeval tudi razne godbene točke. Našemu občinstvu se nudi s to priredbo prilika prisostovati dobremu koncertu in ob enem izkazati naklonjenost zboru Naprej, ki se je vselej rad odzval na vabila naprednih društev. Koncert se bo vršil v Slov. nar. domu. — Ob. 8. zvečer, to je po programu, sledi ples in prosta zabava. — Jos. Ovca.

Jugoslovanska slovenščina ali kaj?

DETROIT, MICH. — V naši naselbini se že dalj časa oglašča slovenski klub W. P., katerega Fr. Novakov "independent" list hvali da je najaktivnejši in najboljši. To sedaj rad verjamem, ker vidim da si prizadeva ustvariti nele revolucijo, ampak tudi enoten jezik vseh Jugoslovanov (tudi za Bolgare). V roko mi je prišel letak, ki so ga izdali za svoj shod dne 1. avgusta.

Evo "slovenskega" komunističnega letaka:

"Vabilo na shod in piknik, katerega priredi slovenski klub delavske stranke Amerike. Shod se če obdržavat v Delavskem domu. Početek 7:30 zvečer. Govorit če sodrug Chas. Novak iz Chicage. Tema: Svetska situacija in delavski razred. Drugi dan če bit piknik kje čete imet priliko da čujete s. Novaka. Piknik se če obdržavat na rojiku P. Puheka farmi. Cenjeni rojaki! nje, Slovenci in Slovenke. Vabljeni ste da se vdeležite tega shoda kako tudi piknika na katerem čete imet priliko da čujete enega najboljšega slovenskega govornika in obče jugoslovanskega . . . Zato vse kor leze in pleze, treba da je prvega in drugega avgusta po koncu."

Pa recite, če nimamo med seboj inteligentnih rojakov, ki nas brihtajo za revolucijo! Citirani letak naj služi za vzorec drugim klubom W. P., da bodo spravili "po koncu kor leze in pleze". Kotarjevi ljudje me bodo boljše razumeli, če povem, da je to "izfranažen" jezik.

Eno nedeljo sem bil na pikniku na zapadni strani in sem vprašal enega kateri je prodajal brošure iz zaloge "independent" lista, če ima že knjigo "Renegat Kautsky", katero oglašajo. Poveljnik J. Kotar mu jo pomaga najti. "Tu je, je rekel, knjiga regenta Kautsky".

Torej Kautsky ni pri detroitskih komunistih nič več renegat, nego REGENT. Pravijo, da je dovolj če prečitaš eno "pravo" brošuro pa si izobražen. Fr. Novak je prečital eno brošuro, pa je izgubil debato, "pregovoril" Veraniča da je prodal svoj "independent" list, Fr. Novak pa se je spreobrnil takoj po sklepu kupčije in urejeval naprej svoj "independent" list. Iz takih krogov izvira "inteligenca", ki ne ve kaj pomeni beseda regent in kaj renegat.

Pisal bi lahko mnogo iz našega mesta, posebno o tistih hrvatskih delavcih ki so se naveličali frazariti o revoluciji in se danes kregajo z Bartulovičeviči, Ziniči in Fišerji, ter jim mečejo v obraz vsakojake očitke. Če jih poslušate, dobite utis kakor da so večji grafterji kot je bil Fall, Daugherty, Forbes in drugi ki so "pomotoma" spravljali \$ v napačne žepe pod administracijo "mirnega Hardinga".

"Dolje s krinko propalih ameriških socialistov!", so vpili nekoč, danes pa trgajo krinke drug drugemu da je veselje; pa tudi žalostno je, če se pomisli, koliko dolarčkov so zbrali hrvatski delavci, ker so verjeli tem odrešenikom, ki se danes koljejo med seboj in izključujejo drug drugega.

Vsako, ki zna misliti s svojo glavo, mora priti do zaključka, da bodo delavci varani toliko časa, dokler se ne nauče samostojno misliti. Kaj pomaga so-

cialistom učiti jih, če se pa nočejo, nego rajše slede "ekstremnim" demagogom na eni in klerikalnim mračnjakom na drugi strani?

Zadnjič sem bral v Proletarcu št. 934 o začasnem prenehanju nekega komunističnega lista v Sloveniji in pa o tolmačenju kakršnega je objavila "D. S." Noben razumen delavec ne bi hotel potegovati se za list ki je tako nelogičen, ki tako pobija samega sebe in ki je tako "independent", kakor je "D. S." Pa se vendar dobe bedaki ki mislijo da je "D. S." dober "delavski" list. Danes zapiše, da je Kristan požrl milijondolarski fond, jutri pa, da ga je dal za tiskarne socialistom. Danes zapiše, da je Pašič zaplenil komunistične tiskarne slovenskega delavstva in jih podaril socialistom, ko pa ga vprašaš za odgovor, se pa zvija kakor da je mučenik, pa pravi, o ne, ni jih nam vzel, vam jih je vzel pa nam dal.

Ni čudno, da se je po dvajsetih letih svobodništva dal objeti "vlačugi materi cerkvi" in na to vsled dobre kupčije pri tiskarni postal tudi "komunist". — *Thomas Petrich.*

Pepe s pipcom.

PUEBLO, COLO. — Hvala bogu, da imamo vsega zadosti. Eni imamo zadosti dela, drugi pa zadosti brezposelnosti, ki pa nas ne nadleguje tako kakor premogarje; imamo dosti nesloge, imamo novo šolo Marije Pomagaj, imamo dobro katoliško naselbino, stalnega župnika, veliko otrok, dovolj "brezverskih" javnih šol, imamo komuniste ki podpirajo cerkev, imamo komuniste ki so za revolucijo ob 3. zjutraj če se dogodi kje daleč od njihove postelje, imamo opravljivih rojakov obojega spola, in sam sveti Jožef bodi zahvaljen, imamo tudi pravega starokrajskega Pepeta, "ki te bo kar s pipcem". Ta Pepe zna tudi pisati in je napisal dopis, oziroma je pisal nekemu uredniku, naj mu ga lepo pokrtači in fino lopne po s. p. Pepe ne ve kaj pomeni s. p., ampak to je videl zapisano v listu ki je bil še pred par leti napol katoliški list in pri katoličanih dobro zapisan. Tisti urednik ki je danes "komunist" kakor naš pepe je pa mešetaril s komunizmom, oziroma z denarjem, ki so ga zbrali dobromisleči in dobroželeči delavci.

Tak je naš Pepe. Prvega imena nima in pepe ga tudi ne potrebuje. On je samo Pepetov pepe, v dopisu pa se je podpisal s "Pepe."

Kaj pa je pepe v dopisu storil? S pipcem maha okrog sebe. Ampak klina v pepetovem pipcu je "lus", pa ni z njo nikogar zadel. Pepe je hudo jezen na onavgava Hočevarja, pa mu je zabrusil: Ti si tisti, ki pišeš pod imenom Old Timer! Ko bi pepe ne bil tako pepčarski, bi vedel da je imel J. H. "Proletarca" približno toliko rad kakor ga ima pepe. Dobro je tudi to da ima J. H. priliko opazovati karakterje "pravih" revolucionarjev, o katerih je pred par leti mislil samo dobro.

Pepe je tudi rrrrr-ggrrr —! Ima kompanijo več drugih pepetov, ki so bili strašansko rrrrrggrrr. Tole stvar vam bom sedaj prav po pravici povedal. V Pueblu smo imeli nekoč socialistični klub. Fajn klub je bil, radikalen, aktiven in tako naprej, čeprav smo v Pueblu že od nekdanj spadal bolj med "tanaumne". Ali med vojno nas je prijel krč, pa nas je lomil in lomil. Eni fantje (pevci in nepevci) so kovali nekakšne resolucije za osvoboditev Jugoslovanov, drugi smo se kregali radi Avstrije in Nemčije in tako naprej, eni pa so čvekali kar jim je že prišlo na jezik. Potem pa smo se bolj in bolj jezili, vrag vedi zakaj. In te-

daj, bogami, strela nebeška, kakor ima navado reči Krašovec iz južne Colorade, smo pa pljunili na socialiste, zlili nanje vse pomije, zabavljali ko čiči, in končno smo od samega navdušenja ustanovili komunistični klub. Aha — zdaj pa bo nekaj! Zdaj bo videl ameriški slovenski svet, kaj zmoremo! Zdaj boste videli vi, vi izdajalci, ki ste nas prodali po grošu, kaj bomo storili kadar razglasimo našo diktaturo! Prišel je celo papa, napravil pridigo, udaril po "Čikagi", in dal klubu, ki se je ustanovil z njegovo pomočjo, svoj blagoslov. Takrat sem bral, da bo komunistični klub v Pueblu največji, najaktivnejši slovenski klub, pa še več druge take "čip" baharije. Ti "komunisti" so dregali s svojimi lesenimi bajoneti v socialiste koder je kaj dišalo po njih. Drugače bi sploh ne postali "komunisti". Ko so zadušili zadnjih par "social patrijotov", so se zbrali v mislih skupaj in v mislih sklenili: zdaj je revolucija izvršena, sovražnik strmoglavljen, čemu je nam treba sploh rrrrr kluba? Pa niso prišli več na sejo in vse je zaspalo. Dokler so hodili na seje, so se včasih tudi hudo skregali. Ko se je prvi pepe prebudil, je izvedel, da hodi po naselbini neki "old timer" in zasleduje speče rrrrr. Tedaj se je pepe čisto predramil, pogledal okrog sebe in videl da sovražnik ni še strmoglavljen in da je treba boj proti socialistom nadaljevati. Pa je obupno zaklical: Pridi, papa, in nas znova organiziraj! Pepčku je odleglo, ker je papa obljubil da pride.

Pepe se je v svojem dopisu poskusil ponorčevati tudi iz društva "Orel", pa se mu ni obneslo in je s svojim pipcem šamo sebe obrezal.

Pepe, nisi za dopise! Le pusti ta posel drugim. Vidiš, v slabih družčini si, v družčini, ki je pomagala napraviti v naši naselbini situacijo, da drug drugega grizete, drug drugemu ne zaupate, in pri tem ste ubili voljo za delo v korist naselbine in napredka. Bahali ste se s svojim strahopetnim "revolucionarstvom" zato ker ste po instinktih reakcionarji in nazadnjaki. Dokaz je, da niste mogli ohraniti svoje rrrrr postojanke. Pomagali ste župniku, in klerikalizem je edini, ki ima koristi od vas in precej vaših novcev.

Vidite, dolgo časa ste bili sami in ste počeli kar ste hoteli. Naselbina je vam dala priliko da pokažete kaj znate. Sedaj pa vam bomo sempatam malo pogledali za čelo in vam brez ovinkov povedali kaj ste in kaj se za vami skriva. Brez usmiljenja, fantje! Zaslужili ste da se vam maske odtrgajo, pa jih vam bom počasi odgrinjal.

Tudi na račun "Orlovega" delegata bom nekaj napisal.

V "Prosveti" je Fr. Pečnik, ki pepeta mogoče pozna, objavil svojo sodbo o nekdanj lepih, danes pa "zastarelih" stvareh. V vsaki njegovi besedi ki jo je napisal sije prikrita mržnja do socialistov. Pečnik si ni mogel pomagati, dasi se je krotil, ko je pisal v s. p. "Prosveto". Reformistične ideje so le nekaka fraza, pravi Fr. Pečnik. Ker me ne bo v Waukegan, da vam bi ga sam predstavil, vam priporočam, da se s Fr. Pečnikom, ki je delegat tukajšnjega društva, seznanite; povedal vam bo kako zastarela je Molekova resolucija in kako je treba vspostaviti bolj praktične, ekonične stvari. Ko mu bo v pogovoru besedni zaklad mržnje do socialistov izhlapel, naj ga eden ali drugi vpraša, čemu je pozabil biti komunist in čemu je pustil propasti svojo rrrr organizacijo. Ker bo imel pred seboj množico, ji bo lahko pojasnil po čem so radikalne fraze in če je ceneje biti neorganiziran "komunist" kakor pa organiziran.

H koncu naj v tolažbo vsem pepetom povem, da

gradimo tla za obnovitev socialističnega kluba v Pueblu, ki ga bomo ustanovili brez pomoči kakšnega papata, in ga tudi ohranili. Dali smo vam priložnost pokazati kaj znate. Ker ste samo besedili in opravljali, ste pri tem zadremali, mi pa smo morali nekaj storiti.

Tako sem vam, dragi bralci in bralke, predstavil pepeta in njegov pipec. S pomočjo Fr. Pečnika pa sem vam raztolmačil kaj je zastarelo in kaj je treba bolj ekonomično urediti; povedal sem vam s Pečnikovo razlago tudi to da smo bili pred vojno pod vplivom reformističnih fraz, potem smo pa fraze zavrgli in se napili močnejšega "štufa", nato ustanovili kom. klub, nato zadremali, zdaj pa imamo mačka. Pa ne mi, ampak Pepe in njegovi fantje. — *Old Timer.*

S čikaških socialističnih zborov.

Dne 29. avgusta se je vršila v Chicagi konferenca članstva socialistične stranke, kateri je predsedoval strankin predsednik E. V. Debs. Geo. Kirkpatrick je bil tajnik konference. Debs je v otvoritvenem govoru podal poročilo o dosedanjih konvencijah in shodih. Omenil je, da je v Los Angelesu, Calif., pristopilo v soc. stranko 110 novih članov, katere se je pridobilo na shodu. Izvajal je, da je stranka prebolela vse krize, bo živela kljub temu da so jo njeni razni sovražniki proglasili že neštetokrat za mrtvo, in postajala bolj in bolj živa in močna.

Diskuzij so se udeležili Barney Berlyn, ki je že nad 80 let star in je najstarejši aktiven socialist v Chicagi, Morris Seskind, član uredniškega štaba dnevnika "Forward", John Collins, Severino Polo iz Clintona, Ind., Walter Thomas Mills, Geo. Koop, Mollie Friedman od I. L. G. W. U., Marx, Frank Zaitz, John Donald iz Indiane, in več drugih sodrugov in sodrugin.

Nekateri, med njimi Seskind in Marx, so zastopali mnenje, da ni pričakovati mogočnega razvitka socialistične stranke dokler se ji ne pridružijo unije. Drugi so naglašali, da je polje za našo propagando ugodnejše kakor je bilo, da je delavstvo socialistični besedi pristopnejše in da bo stranka vsled tega rasla; precej se je razpravljalo tudi o časopisju; ni se pozabilo v razpravi tudi na gmotna sredstva, brez katerih je organizirano gibanje nemogoče. Konferenca ni storila nikakih zaključkov, ker je bil njen namen predvsem dobiti člane skupaj na razpravo o delu za pojačanje soc. stranke in razširjenju njenega časopisja.

Zanimiv je bil Debsov zaključni govor in njegova izjava o ameriških komunistih. V uvodu govora je konstatiral, da je socialistična stranka edina delavska stranka v Ameriki. "Dejal sem edina", je rekel Debs, "ker takozvane Workers' Party ne smatram za delavsko stranko. Kar se tiče komunistov, je moje mnenje, da jih pustimo pri miru. Čim manj se pečamo z njimi, tembolje. Oni se bodo uleteli sami in razbili samega sebe. Kadar in kjer pa se nam stavljajo na pot, tedaj obračunajmo z njimi brez prizanašanja. Tudi meni so se stavljali na pot in me hoteli ovirati pri agitaciji, toda to se je dogodilo samo prkrat. Skupili so kar so iskali in sedaj se drže stran."

To Debsovo izjavo bomo v celoti objavili v prihodnji številki.

Zvečer dne 29. avgusta se je vršil banket, ki je bil nepričakovano dobro obiskan. Vodil ga je Geo. Kirkpatrick. Prirejen je bil v počast Debsu ob priliki nje-

gove petdesetletnice delovanja v socialističnem in delavskem gibanju. Čestitali so mu na tem jubileju, ki ga malokdo doživi, zastopniki unij delavcev oblačilne industrije, zastopniki podporne organizacije Workmen's Circle in drugi. Prišlo je tudi več brzojavk voščilne vsebine. Soloisti so skrbeli, da banket ni bil brez petja in godbe. Kolekta na banketu v agitacijski fond soc. stranke je znašala \$241.50, \$260.00 pa je bilo obljubljenih, skupaj nabrano v agitacijski fond na banketu \$501.50.

Debs, ki je nastopil burno pozdravljen, je dejal, da bi rad obhajal več takih petdesetletnic. V vsem tem pol stoletju ga je vodil samo en motiv: pomagati delavcem in boriti se proti izkoriščevalcem in krivici. Da je bil Debs temu namenu ves čas zvest, ni treba posebej povdarjati. Ta banket je bil eden najuspešnejših, kar se jih je še vršilo pod avspicijo čikaške organizacije soc. stranke.

V nedeljo 30. avgusta se je vršil v Riverview parku piknik, katerega se je udeležilo do 4,000 oseb. E. V. Debs je bil glavni govornik. Razpečalo se je precej knjig in mnogo brošur; kolekta je znašala \$274.03.

Na pikniku je sodelovalo pri prodaji brošur, kolekti in razdajanju letakov precej članov in članic J. S. Z. Vhod v pikniški prostor je imel pod upravo klub št. 1, srbski sodrug so pa upravljali eno stojnico in pomagali v plesnem paviljonu.

Tega piknika se je udeležilo precej več Slovencev kakor kakšnega prejšnjih socialističnih piknikov v Chicagi. Med udeleženci je bilo po dolgem času tudi mnogo nemških delavcev.

Odziv na "napad".

PUEBLO, COLO. — V "D. S." z dne 20. avgusta je bil priobčen dopis iz naše naselbine, s podpisom Pepe. To je tisti "Pepe", ki je govoril, da je zdaj on "boss" pri društvu Orel. V tistem dopisu omenja tudi ženske, katerih moške se skrivajo za njihovimi krili. Pepe se je zmotil. Za nami se nihče ne skriva. Tudi cerkve ne podpiramo za hrbtom mož, a podpirajo jo žene gotovih pueblskih komunistov. Če hočem jaz citati "Proletarca", tedaj ga naročim, ker ga nočem iskati in prositi zanj po hišah kot delajo "komunisti". To samo mimogrede. Povedati hočem, kaj je Papa.

Pepe zmerja v svojem dopisu Žagarja. Ne poznam ga, poznam pa dobro Papata. To je tisti Papa, ki je prišel svoječasno v Pueblo organizirati klub za W. P. Bil je tudi v naši hiši. Prišel je ob 7 zvečer, pa je "silciral" po sobi gor in dol čez deseto uro, kot da straži komunistem. Kričal pa je toliko, da tudi sosede niso mogli k počitku, kaj šele moji otroci, ki so jokali, da ne morejo spati ker "mož preveč vpije". On pa je kričal ne da bi vprašal ako koga moti. Drugi dan so me otroci vprašali, če bo zopet prišel tisti mož ki tako vpije. Kdor ne verjame da je to resnica, naj vpraša pueblskega zastopnika omenjenega lista. Tisti zastopnik se je čez par dni opravičeval radi Papatovega obnašanja. Ali ima Papa sploh kaj olike in izobrazbe? Govedo na pašniku jo ima več. Ali mislite, da je Papa govoril kako naj se delavci organizirajo v njegovi stranki? Ne, ampak je kričal nad tistimi ki ne mislijo tako kakor on in še posebno nad "izdajalci v Chicagi." Seveda so "vsi v Chicagi same izdajice."

"Slovenija" v tistem dopisu kliče Papata, da bi zopet pomagal organizirati klub, ker jim je prvi poginil. Zakaj je poginil? Zato ker mora poginiti vsaka stvar, kjer ni smotrenega dela. En čas so se prepirali kako bodo "delili", potem so drug drugega ozme-

rali prav po oštarijsko in tedaj je bilo komunističnega kluba in talenge konec.

Ali misli urednik "D. S.", da bo s takimi dopisi kot je Pepetov pridobil svojemu listu kak ugled med delavci? Za dopisnika ni sramotno, ker boljšega ne zna. Sramotno pa je za urednika, ker s priobčevanjem takih dopisov prizna, da je nizek, brez olike in še bolj pa da je brez izobrazbe.

Zdaj bodo zopet sodili da se skriva kdo za krilo žensk, ampak vedite, da smo toliko zmožne in več kot kakšen Pepe. K njemu bi se sploh primerjati ne hotele. —Naročnica.

Konferenca klubov J. S. Z. v Canonsburgu, Pa.

Konferenca klubov JSZ. in društev Izobraževalne akcije JSZ., ki se je vršila v nedeljo 30. avgusta v Canonsburgu, je bila uspešna v vseh ozirih. Zastopani so bili klubi JSZ. iz naselbin Canonsburg, South View, Meadowlands, Lawrence, Sygan, Pittsburgh in Herminie. Udeležilo se jo je osemindvajset zastopnikov in drugih sodrugov.

Razprave so se tikale agitacije za ustanovitev novih klubov in za povečanje aktivnosti. Konferenca je zaključila sklicati četrto nedeljo v oktobru velik shod, ki se bo vršil v Bridgevillu. S tem shodom mislimo zainteresirati za socialistično gibanje nele slovenske, ampak tudi drugorodne delavce. V ta namen bomo povabili angleške in enega slovenskega govornika.

Konferenco v Canonsburgu je otvoril njen tajnik John Jereb. Predsedoval je John Kvartich iz Sygana. Nick Krašna iz Canonsburga je vodil zapisnik.

Daljšje poročilo o poteku konference bo priobčeno v kratkem.

Po konferenci se je vršil shod, na katerem je govoril s. John D. Slaiter iz Pittsburgha. Shodu je predsedoval Anton Zornik iz Herminie.

Naši sodrugi v zapadni Pennsylvaniji so dobili dne 30. avgusta ponovni dokaz, da so take konference in shodi potrebni. One imajo značaj konvencij našega delavstva v tem okrožju. Od kraja, ko se je Konferenca reorganizirala, so bili sestanki majhni, toda njihova važnost raste z vsakim nadaljnim zborom.

IZ UPRAVNIŠTVA.

V New Mexci se nahaja med mnogimi mala, zakotna naselbina Sugarite. Zanimiva je posebno po svoji strmi legi. Šteje okoli petdeset hiš, vse enake, vse kompanijske na kompanijski zemlji. Stojijo druga za drugo po bregu in med temi vrstami hiš se spenjajo po strmini ozke poti. Upravniku je ta zanimiva naselbina znana in mu bo ostala v trajnem spominu, ne še toliko radi njene interesantne lege, ampak radi brutalnega samodržtva kompanije, ki lastuje ondotne rove. Trenirane ima svoje ljudi, ki morajo paziti, da se ne prikrade v naselbino nihče ki diši po unionizmu, ali po kaki delavski politični organizaciji. Kljub kompanijski špijonaži sem se na spreten način utihotapil v naselbino.

V Sugarite živi tudi nekaj slovenskih družin in par samcev. Tudi društvo SNPJ. imajo. "Proletarec" ima med to malo skupino pet naročnikov, več ko pet čita-

teljev in več socialistično mislečih ljudi; brez skrbi jih smem imenovati socialiste, ker to so po svojem prepričanju in značaju. Vsi ti ljudje, ako hočejo ostati na teh brdih in se varovati brezposelnosti dokler gre, morajo nositi socializem samo v srcih, kajti socialistična agitacija jim ne bi bila niti malo dovoljena. Med temi petimi naročniki je tudi Louis Kopriva, brat Johna Koprivata v Ratonu, New Mex. Pred kratkem je Louis Kopriva pisal upravništvu, in v pismu pravi med drugim: " . . . Obiskal sem vse tukajšnje naročnike in jih vprašal, ako bodo obnovili naročnino. Vsi so obljubili, da jo bodo. Kakšna večja agitacija je tukaj nemogoča, prvič ker ni mnogo Slovencev, drugič ker za socialistični list ni varno agitirati. Storil bom kolikor mogoče, da obdržimo sedanje naročnike. Moja želja je, da se "Proletarec" razširi tako da bi prihajal v vsako delavsko hišo. Socialistični stranki pa želim mnogo uspeha, kajti le ona je prava stranka za delavce." — To majhno in iskreno pismo dokazuje, da ima Proletarec zveste naročnike in čitatelje tudi v vseh skritih kotih, kjer žive Slovenci. Objavili smo to pismo ker vemo, da se na slovenske delavce v Sugarite lahko zanesemo.

S. Marolt, W. Mineral, Kans., piše med ostalim: " . . . Dasi vladajo tod okoli izredno slabe delavske razmere, sem se podal na agitacijo za Proletarca. Uspeh ni bil sijajen, ker ga v takih okolščinah ni pričakovati. Ko se proti jeseni delavske razmere obrnejo na bolje, bo tudi naša agitacija uspešnejša . . ." Sodrug John Marolt je star že 64 let. Njegova "index" karta v upravništvu izkazuje, da je naročnik "Proletarca" nič manj kot 16 let. S Marolt je veteran v socialističnem gibanju. Bil je aktiven že v Evropi. Svojem načelom bo ostal zvest, ker je utrjen značaj.

Eden naših zastopnikov v Minnesoti je opisal težkoče ki jih imajo agitatorji pod režimom Oliver Iron Mining kompanije. Obnovil je naročnino zase, in ob tej priliki piše: "Žal mi je, da ne morem agitirati za Proletarca med tukajšnjimi Slovenci, kajti preveč jih je še, ki ne razumejo kaj ta list zanje pomeni, in ti me izdajajo, da me ima kompanija danes na črni listi . . . Toliko da boste vedeli, čemu ne dobite nič novih naročnin od vašega zastopnika . . ."

Sodruge in zastopnike, ki nabirajo oglase za Ameriški družinski koledar, prosimo, da se požurijo in nam pošljejo do na cirkularjih označenega datuma kolikor največ mogoče oglasov. Čimveč oglasov, toliko bolj bomo v stanju izboljšati Koledar. Eventuelni preostanek pa se porabi za naš tisk.

S. Presterl, Collinwood, O., je nedavno sporočil, da so sodrugi nabrali okoli dvajset oglasov za v Koledar. S. Krebelj jih je poslal šestnajst, katere so nabrali člani kluba št. 27. S. Vičić iz Waukegana jih je poslal pet. Z delom še niso končali.

Ni dolgo ko smo razposlali opomine tistim katerim je naročnina potekla. Večinoma so jo že obnovili. Kateri jo še niso, naj to kmalu store, da si zasigurajo redno dobivanje lista. Tisti, ki so nam naznanili da radi brezposelnosti ne morejo plačati, da pa žele da jim Proletarca ne ustavimo in da bodo naročnino obnovili kakor hitro mogoče, sporočamo, da smo željni ustrežli.

Agitatorji! Povsod ni krize. Veliko delavcev je ravno tako v stanju naročiti socialistični list kakor buržvaznega, katere kupujejo dan na dan. Pridobite jih v krog naročnikov "Proletarca", da ne bomo zastajali v agitaciji pred delavci drugih narodov. Ob enem "Proletarec" potrebuje večji krog naročnikov, prvič ker je namenjen socialistični propagandi in vzgoji, in drugič, ker bi brez zadostne gmotne opore ne mogli vršiti tega dela. Tretjič, kdor je naročen na Proletarca, je lahko ponosen, ker prejema dober list.

WAUKEGANSKA POŠTA.

Prispevatelji "Pošte" smo vsi, tudi tisti ki jim ni všeč in zabavljajo čezno.

Takrat ko smo mi pili in bili veseli, je hodil tajnik socialističnega kluba sam na sejo, jo sam otvoril, sam vodil, sam predlagal in podpiral predloge, jih sam sprejemal in sam zaključil sejo. Bivši socialisti, ki sedaj grme proti stranki, imajo lepo zrcalo svojega delovanja. Taki ste bili! Le pogledjte se! Takih socialistov je bilo več.

Saj ne bo živel, so rekli. Saj bo kmalu propadel, so želeli. Ali ker ni propadel, ker je živel, ker je pokazal toliko krepkosti in zdravja kakor ga more pokazati samo zdrava stvar, so se spomnili na Heroda. Herod je bil drastičen v svojih metodah. Tudi precej sreče je imel. So pa na svetu reči, katerih bi niti Herod ne bo mogel pokončati. Taka stvar je naprimer socialistično gibanje. Tukajšnji socialistični klub je del tega gibanja.

Povest o čarobnem "cash registru".

Nekje so imeli "cash register", ki je imel skrivno tipko, katera je vselej, kadar si pritisnil nanjo, vrgla po par dolarčkov v tvoj žep. Imenitna tipka! Za to skrivnostno tipko tega čarobnega registra je pa vedelo več oseb. Ustno izročilo pravi, da so se te redke prilike pridno posluževali. Ali vražji register je imel napako, da ni sam delal dolarjev; iz njega jih je moglo samo toliko kolikor jih je v njega prifrčalo. Vsled tega je dobila glavna blagajna samo kar je drugim ostalo. Kaj početi? Eni godrnjali, drugi se smejali, tretji kleli. Obdolžili so samo eno osebo, drugi so se bratovsko izmuznili. Če je za to tipko vedelo več oseb, so vse odgovorne, ne samo ena.

Domišljava naprednost škoduje. Škoduje pa tudi nezasluzena hvala. Zato ni čudno, da so ljudje od sa- naprednosti in hvale takorekoč hipnotizirani. Ni- česar slabega ne vidijo okoli sebe. Vse je tako lepo in brez hibe. V resnici pa ni drugega kot nazadovanje. Zdrami jih in jim pokaži, da ni tako kot bi moralo biti, da je več domišljije kot realnosti, pa bodo hudi. Ne-

kaj krivde pade na naše časopisje (kar je Iskra v "Proletarcu" že povedal in dokazal), nekaj pa na dopisnike, ki vseprek hvalijo. Zamerijo se s takim dopisom nikomur in vsi jih imajo radi. Škodo, ki jo delajo taki dopisniki se ne opazi takoj, ampak po navadi šele takrat, ko je hvalisanje že tako ukoreninjeno, da je vsaka še tako poštena kritika smatrana za provociranje in "sejanje prepira". Kritiki so med nami obsovraženi. Kaj bi z novotarijami, pravijo tisti, ki ne marajo drugega kakor slamnato hvalo.

Mrtvega človeka pokopljejo in le njegov spomin ostane, med tistimi seveda, ki so ga poznali. Tudi organizacije, ki so umrle, ne zapuste drugega kakor spomin. Pa še spomin je včasih kakor senca spomina. Morda slišimo sempatam njihova lepodoneča, napredna imena, ampak za družbo so mrtva. Krivda? Išči jo!

Poročilo o uspešnem delovanju društva, ki temelji na narodni podlagi.

1. Morala se je dvignila na ničlo.
2. Intelektualnost ne poznajo pomena te besede
3. Atletika in fizične vaje kažejo pri bari.
4. Dramatika jo ne marajo.
5. Petje vsakdo lahko poje pri bari.
6. Shodi in predavanja že vse vemo in znamo!
7. Združili rojakov 5000 za ravs in kavs.
8. Politika kranjski močnik.
9. Dohodkov premalo.
10. Stroškov preveč.

Skupaj Tuberkuloza.

Društvo hira gmotno in duševno. Nujno potrebuje takojšnje zdravniške pomoči — Novega odbora!?

"Pop" ima v Waukeganu dve ceni. Eni ga prodajajo enim po 75c zabojo, drugim pa po \$1.25. Slovenci najbrž pijemo dražjega, da se bolj postavimo. Tudi cigare plačujemo \$10 — dražje za tisoč, zaradi lepšega.

Nekdo, ki ni bil nikdar aktiven v tukajšnjih organizacijah, si je vzel zadnje čase patent da odločuje kdo bo smel hoditi v S. N. D. in kdo ne. Tudi članom Čitalnice daje imena, ki pravzaprav spadajo k njegovi osebi. Članstvo Čitalnice ima svoj odbor in svoje seje. Tam odločujejo in sprejemajo člane. Ako hoče biti aktiven član te organizacije, naj pristopi k nji. Za govorice in natolčevanja posameznikov se pa "Čitalnica" toliko zmeni kot luna na lajanje psov.

Majhen človek, ki ga ima On na "špagci", bivši menidžr delavske zadrušne prodajalne, bivši grocerist in mesar, prodajalec krompirja in vsakovrstne vode, bivši član konvenčnega odbora SNPJ., je pokazal svoje navdušenje za napredek z raznimi dejanji, ki ne bodo prišla v zlato knjigo. Pokazal je in dokazal, da mu

V NEDELJO 20. SEPT. 1925 VELIK JAVEN SHOD

POD AVSPICIJO

J. S. Z. V SLOV. NAR. DOMU V WAUKEGANU

GOVORILI BODO

EUGENE V. DEBS in drugi. Vstopnina 50c za osebo.

ni prav nič do strehe svobodomiselstva. Sedaj imajo besedo in odločitev drugi?

Ali smo res "hudobni"?

(Prispevek.)

Ljudje, kateri bi se morali trkati, "kriv sem", nam radi očitajo, da smo hudobni, ker "delamo zdražbo". Recimo, da ne bi bili v kritiki tako popustljivi kot smo; recimo, da bi objavili malo opisa o intrigah nekaterih "prominentnih" rojakov proti vsakemu socialističnemu udejstvovanju v času ko se bo vršila konvencija SNPJ. Recimo da bi povedali, kako so se ti prominentni rojaki upirali tudi večini in grozili ter potvarjali izjave. Vse to bi lahko povedali pred tedni, pa nismo hoteli, ker hočemo da se stvari rešujejo mirno, brez hrupa, ako le mogoče. Če ni, seveda ni naša krivda. Bili smo že tako daleč, da bi bilo treba le malo vzgati, pa bi se "prepir" razširil tudi na druge kraje, kar ne bi bilo v čast tej naselbini. Mi pa hočemo, da Waukegan postane napredna naselbina, naselbina ki bo v stanju prenesti pošteno kritiko, naselbina, ki se bo lahko ponašala da dela na polju prosvete toliko kolikor največ more.

Prispevano.

V novih pravilih S. N. Doma je točka, ki pravi da društva kot taka nimajo pravice do zastopnikov na zborih organizacije Nar. doma, neglede koliko delnic lastujejo. Le posamezni delničarji so priznani. Vsaki ima en glas, pa če ima eno ali več delnic. 47 članov je glasovalo za to točko ki izključuje organizacije od zastopništva, in samo trije so bili za spremembo v prilog društev.

Zakaj naj bo posameznik več kakor organizacija pri taki velepomembni ustanovi? Zakaj naj bo društvo, ki je dalo slikati dvorano na svoje stroške in ki ne lastuje malo delnic, brez glasu na zborih, medtem ko ga posameznik z eno delnico ima?

Dajmo še malo razmišljati, pa potem povejmo, če smo pametno ukrenili.

Čemu sem se naročil na "Proletarca"?

Naročil sem se na "Proletarca", ker se strinjam z "Waukegansko pošto" in želim, da bi še v nadalje stala v tem boju na potu čiščenja in luči. — Kdor ne pije Grahovo pivo, ta ni socialist! — *Joe Rigler, Waukegan, Ill.*

Socialistične aktivnosti v Pennsylvaniji.

Poroča Anton Zornik.

(Nadaljevanje.)

Shodi, oziroma debate, kot sem jih opisal zadnjič, se bodo po končanem poletju ponavljali. Našim rojakom delavcem priporočam, da naj bodo pri vseh akcijah soc. stranke aktivni in sodelujejo vsaj toliko kolikor se proporcno pričakuje od nas. Če bomo vršili svoje dolžnosti, nas bodo drugi zavedni delavci spoštovali in nihče nam ne bo mogel očitati, da smo prišli v Ameriko poslabšati delavske razmere. Slovenski delavci so že mnogokrat v mnogih krajih pokazali, da jih hočejo izboljšati. Naj nadaljujejo po tej poti. Ali zašel sem stran od poročila o konferenci za Allegheny Co. Na popoldanski seji smo razpravljali o kandidatih za prihodnje volitve. Tudi pi-

sec tega poročila se je udeležil debate, ker so bili pozvani, da naj povedo svoja mnenja, tudi sodrugi udeleženci iz drugih okrajev. Šlo se je v tej debati največ glede vprašanja sodelovanja z Labor Party. V gotovih momentih se je eden ali drugi razburil in padale so ostre besede od obeh strani. Končno zedinjenje je bilo, da se še tisti večer skliče sejo Labor Party za Allegheny. To zborovanje je trajalo pozno v noč in jaz sem moral odpotovati, vsled tega nisem bil na seji L. P. Bila pa sta na nji dva naša sodruga iz New Kensingtona. Sicer pa je v naših vrstah vladalo glede vprašanja sodelovanja že edinstvo in je bilo le še vprašanje končnega sporazuma z L. P. Zaključeno pa je bilo predno smo se razšli, da se skliče po seji L. P. še enkrat naša seja, katera napravi končne sklepe, oziroma odobri ali zavrže dogovore naših zastopnikov z L. P. Sodrug dr. Van Essen nam je čital program Labor Party, ki se peča v glavnem z municipalnimi problemi, stanovanji in mnogimi drugimi podobnimi stvarmi; ta program je enak socialističnim minimalnim programom, ob enem pa so vzeli tudi nekaj naših glavnih točk iz maksimalnega programa. Torej kar se tiče programa, nimamo vzroka da se bi odrekli sodelovanja z L. P. Van Essen je govoril za skupen nastop, kajti on je uverjen, da nam bo ta stranka dobro služila pri organiziranju delavstva v Pa. za politično akcijo. Govor s. Van Essena je bil posebno zanimiv za pittsburške delavce, ker se ta volilna kampanja tiče v glavnem njih. Na tiketu bo pet delavskih kandidatov.

Taktika, ki jo je zavzela organizacija Allegheny, je pravilna, ker združuje delavske drobce v močno politično enoto. Tako so delali socialisti v Wisconsinu, pa so danes že močna politična enota, dasi so z delom, kakor pravijo sami, komaj pričeli.

Poročal sem že, da je sklenila socialistična organizacija v Westmoreland County prirediti na Labor Day dne 7. septembra piknik v Oakdale parku, kateri je ob cesti med Madisonom in West Newtonom, tam kjer pride cesta iz Wyana in tudi na črti iz Yukona. Razne slovenske naselbine, prej omenjene in Smithsons, Fitz Henry, Herminie in druge, imajo s tem parkom torej dobre zveze. Ker je to piknik zavednega delavstva, upam, da se ga bo tudi slovensko delavstvo udeležilo v velikem številu.

Na pikniku bo govoril pisatelj John Slayton in drugi govorniki. Kdor rad pleše bo imel na razpolago plesni paviljon in dobro godbo; kdor ljubi igre na prostem jih bo imel v izobilju; "lunč" lahko prinese vsakdo s seboj, ali pa ga kupite v parku; mi ga sicer ne bomo prodajali, ker ima to koncesijo samo lastnik parka; "parkanje" avtomobilov ne stane ničesar. Vstopnina v park je 10c, kar vzame lastnik; otroci do 12. leta so prosti vstopnine.

Naj se povrnem nazaj k političnim aktivnostim. Glavni stan te okrajne organizacije je sedaj v Greensburgu v Columbia Hall. (V Greensburgu sta sedaj dva soc. lokala, namreč eden v Greensburgu in drugi v So. Greensburgu.) Socialistična stranka v Westmoreland County je nominirala kandidate za prihodnje volitve, ki bodo označeni samo na njenem tiketu, ker se Labor Party v tem okraju po predsedniških volitvah ni obdržala. Kandidaturo v en urad je prevzel tudi pisec tega poročila. Socialistične volilne kampanje nimajo značaj volilnih agitacij kapitalističnih strank, kajti zadnjim se gre edino za mandate. Socialisti izrabimo vsako volilno kampanjo pred vsem za vzgojevalno agitacijo. Delavci so namreč zelo radi na strani ti-

stih o katerih mislijo da so močnejši, zato jih vidimo na strani kapitalističnih strank mnogo več kakor na strani ki se bori za delavce. Skozi tisočletja je bila družba taka da je imela gospodarje in hlapce. Gospodarji so hlapcem vedno dopovedovali, da so hlapci in ne smejo misliti nič drugega kakor da so hlapci. In sužnji, tlačani, kmetje in delavci so se skozi dolga stoletja res navadali na gospodarje tako zelo, da jih podpirajo — v svojo škodo. To ukoreninjeno tradicijo moramo iztrebiti, če hočemo kedaj odpraviti družbo gospodarjev in hlapcev in jo nadomestiti z enakovrednimi ljudmi. V volitvah merimo svojo moč po številu glasov. Če jih dobimo malo, se hlapci še bolj oklenejo gospodarjev. Če jih veliko dobimo, prične hlapec dvomiti v gospodarjevo moč in bo storil korak proti nam, dasi s strahom. A počasi se nam le približa. Bili so časi, ko se je lahko vsakdo norčeval s socialistov, češ, koliko pa vas je in kaj ste dosegli? Danes smo sila, pa čeprav ne v Pennsylvaniji. Sila smo, ker smo svetovno gibanje, ker tvorimo gibanje mednarodnega proletariata. Trideset milijonov socialistov v raznih deželah sveta predstavlja to silo. In če nas bi bilo tudi manj, nas ne bi bilo sram naše družbe, ker je poštena, ker ne zahteva drugega kakor da bo vsak človek vreden človeka. Zadnje volitve v Westmoreland in drugih okrajih so pokazale, da se gibljemo. Če se bomo gibal v enaki meri naprej, bodo ti okraji naši. Sodrugi in somišljeniki, ki čitate "Proletarca", storite kolikor je v vaši moči da dvignemo moč zavednega delavstva.

(Konec prihodnjic.)

Cetrto zborovanje klubov J. S. Z. v Ohio.

Za socialistično gibanje med našim delavstvom v državi Ohio, je bila konferenca klubov JSZ. in društev Izobraževalne akcije JSZ., ki se je vršila dne 30. avgusta v Barbertonu, velevažnega pomena. Dosedanje so se vršile v Girardu, Clevelandu in Collinwoodu.

Na predvečer konference je priredil barbertonski klub JSZ. veselico, ki je bila dobro obiskana; nele to, ampak bila je res veselica. Ljudje so bili dobro razpoloženi, pa ne od pijače, ampak zato ker so se nahajali med sodrugi in se zabavali kot sodrugi.

Udeležence konference je pozval k redu in otvoril zborovanje s. Jacob Kotar iz Warrena, tajnik ohijske konference klubov JSZ. Za predsednika se je bil izvoljen s. Jos. Presterl iz Collinwooda, za zapisnikarja pa s. Anton Garden iz Bridgeporta. Navzočih je bilo 40 zastopnikov in drugih sodrugov. Zastopani so bili klubi JSZ. št. 2, Glencoe; št. 49, Colinwood; št. 27, Cleveland; št. 232, Barberton; št. 222, Girard. Izmed društev so bila zastopana št. 5, št. 48, št. 147 in št. 321, vsa SNPJ., ter društvo št. 20, SSPZ.

Razprave so bile vseskozi živahne in zanimive. Bila je ena najaktivnejših konferenc, kar se jih je vršilo dosedaj med nami. Sprejela je tudi obširno resolucijo, tikajoča se delovanja nazadnjakov v naših podpornih organizacijah, in apel na konvencijo SNPJ., da ohrani v nji duh Molekove resolucije.

V konferenčni odbor so bili izvoljeni: Anton Garden, Bridgeport, tajnik; Jos. Presterl, Collinwood, organizator; John Jankovich, Barberton, in Anton Mravljica, Collinwood, nadzornika.

Med udeleženci smo imeli tudi veterana Naceta Zlembergerja iz Glencoe. Obširnejša poročila slede.

VABILO

na priredbo

skupnih čikaških društev S. N. P. J.,

ki se vrši

V SOBOTO 12. SEPTEMBRA
v dvorani SNPJ., 2657 So. Lawndale Ave.,

v počast delegatom osme redne
konvencije.

PROGRAM:

1. Pozdravni nagovor v imenu čikaških društev SNPJ. Frank Alesh
2. "Vasovalec" (A. Adamič)
.....poje moški zbor "Sava"
3. "Ko je posijalo solnce"
.....deklamira Tillie Udovich
4. "O nevihti" (Simon Gregorčič)
.....poje mešan zbor "Lira"
5. "Zvezda" (Anton Medved)
.....poje mešani zbor "Triglav"
6. "Kralj na Betajnovi" (Ivan Cankar)
drama v treh dejanjih, vpripori socijalistični klub št. 1. J. S. Z.

OSEBE:

Jožef Kantor, fabrikant John Olip
Hana, njegova žena Mary Kovach
Francka, njuna hči Angeline Tich
Francelj } John Kovach
Pepček } njuna otroka Vladimir Alesh
Nina, sorodnica Kantorjeva Mae Udovich
Krneec, nekdanji štacunar in krčmar
..... Filip Godina
Maks, njegov sin Joško Oven
Župnik Frank Udovich
Franc Bernot, posestnik, absolviran tehnik
..... Anton Slabe
Sodnik Andrew Miško.
Adjunkt Vinko Ločniškar
Lužarica Mary Udovich
Kantorjev oskrbnik Donald Lotrich
Kopfvec Chas. Rener
Prvi kmet Filip Kmetec
Drugi kmet Joseph Sernel
Tretji kmet John Hujan
Kantorjevi gostje, otroci, kmetje.

Prizori se odigravajo v jeseni, v malem trgu Betajnovi.

Režiser: Joško Oven.

7. Prosta zabava in ples. Igra Koludrov orkester.

Program se prične točno ob 8. zvečer, kar naj blagovolijo v poštovati tisti ki se priredbe udeležijo, kakor tudi vsi tisti, ki sodelujejo v programu.

Vstopnina je 50c za osebo, izvzemši delegate, ki so gostje čikaških društev SNPJ.

Večerja delegatom bo servirana od 6. zvečer do pričetka programa.

Vse delegate, ki bodo do sobote 12. septembra že dospeli v Chicago, vljudno vabimo, da se udeležijo te zanje pripravljene priredbe.

—ODBOR.

Seznam slovenskih priredb v Chicagi.

Skupni pevski zbori. — Koncert v prid skladu doma slepih v Ljubljani, v nedeljo 6. septembra v dvorani SNPJ.

Skupna društva SNPJ. — Veselica v soboto 12. septembra v dvorani SNPJ.

Jugoslovan, št. 104, J. S. K. J. — Vinska trgatev v soboto 26. sept. v Narodni dvorani, W. 18th St. in S. Racine Ave.

Nada, št. 102, SNPJ. — Vinska trgatev v soboto 3. oktobra v Narodni dvorani, S. Racine Ave.

Narodni Vitezi, št. 39, SNPJ. — Vinska trgatev v soboto 10. oktobra v Narodni dvorani, S. Racine Ave.

Pevski zbor Triglav. — Koncert v So. Chicagi v nedeljo 11. oktobra.

Zveza slovenskih organizacij. — Vinska trgatev v nedeljo 18. oktobra v Narodni dvorani, S. Racine Ave.

Soc. klub št. 1, JSZ. — Dramska predstava v nedeljo 25. oktobra v dvorani ČSPS., 1126 W. 18th St. Vprizorjena bo drama "Volja".

Sosedje, št. 449, SNPJ. — Veselica v soboto 31. oktobra v dvorani SNPJ. na S. Lawndale in W. 27th St.

Pevski zbor Slovan. — Koncert v nedeljo 1. novembra.

Samostojno društvo Danica. — Dramska predstava v nedeljo 8. novembra v Narodni dvorani.

Pevski zbor Sava. — Koncert v nedeljo 15. novembra v dvorani SNPJ.

Pevski zbor Lira. — Koncert v nedeljo 22. novembra v dvorani SNPJ.

Soc. klub št. 1, JSZ. — Dramska predstava v nedeljo 29. novembra v dvorani SNPJ.

Soc. klub št. 1, JSZ. — Silvestrova zabava v četrtek 31. decembra v dvorani SNPJ.

Društvo Slovenija. — Maškaradna veselica v soboto 9. januarja 1926 v Narodni dvorani.

Slavija, št. 1, SNPJ. — Veselica dne 16. januarja v dvorani SNPJ.

Soc. klub št. 1, JSZ. — Dramska predstava v nedeljo 24. januarja v dvorani SNPJ.

Nada, št. 104, SNPJ. — Maškaradna veselica v soboto 6. februarja v dvorani SNPJ.

Narodni Vitezi, št. 39, SNPJ. — Maškaradna veselica v soboto 13. februarja v dvorani SNPJ.

Soc. klub št. 1, JSZ. — Dramska predstava v nedeljo 2. maja v dvorani SNPJ.

SODRUGOM IN SOMIŠLJENIKOM V BARBERTONU, O.

Seje socialističnega kluba št. 232 JSZ. se vrše vsako drugo nedeljo v mesecu ob 10. dopoldne v dvorani samostojnega društva "Domovina" na Mulberry cesti. Apeliram na sodruge, da se redno udeležujejo klubovih sej, ker je vedno kaj zanivega na dnevnem redu. Tiste pa, ki simpatizirajo s socialističnim gibanjem, vabim da se nam pridružijo in tako pomagajo v borbi za boljše pogoje življenja in za odpravo kapitalističnega režima samega. **TAJNIŠTVO KLUBA ŠT. 232.**

VABILO NA SKUPNI KONCERT

katerega prirede

SLOV. PEVSKI ZBORI

**"SAVA" in "LIRA" IZ CHICAGE,
"SLOVAN" IZ PULLMANA IN
"TRIGLAV" IZ SO. CHICAGO**

v prid doma slepcev v Ljubljani

V NEDELJO DNE 6. SEPT. 1925

**V dvorani S. N. P. J. na
2657 So. Lawndale Ave.**

Vstopnina 75c za osebo. Začetek ob 2. popoldan.

Na in po koncertu igra Koludrov orkester.

Ker je čisti dobiček tega koncerta namenjen v plemenite svrhe — gradnji doma oslepelih revežev v stari domovini, zato pričakujemo in vabimo slovensko in drugo jugoslovansko občinstvo iz Chicage in okolice da se vdeleži te priredbe v kar največjem številu. Za dobro potrežbo je prvovrstno preskrbljeno v vseh ozirih.

Na svidenje Vam kliče

ODBOR.

postala z zedinjenjem
KASPAR STATE BANK
in
AMERICAN STATE BANK

SPLOŠNO PRIZNANA**kot zanesljiva in konservativna banka****Kaspar American State Bank**

1900 Blue Island Avenue, vogal 19. ceste
CHICAGO, ILLINOIS

Imovina Dvajset Miljonov Dolarjev

HANS FRAUENGRUBER-ČULKOVSKI:

Troje vzdihljajev.

Hočem vam povedati zgodnico o kmetiču, ki je sedel na drevesu in žagal vejo. Pa pride mimo mesar in mu zakliče: "Hej, kmetič, ali si znorel?! Ali ne vidiš, da žagaš vejo, na kateri sediš — kmalu boš doli zletel!"

Kmetič pa, kakor da ne vidi nič in ne sliši nič, žaga dalje. Mesar gre naprej po svojih opravkih. Ko se čez nekaj časa vrača po isti poti, najde kmeta ležečega v travi pod drevesom, ki mu z začudenim obrazom hiti praviti: "Oh, pa sem res doli zletel." — "Saj sem ti že prej pravil!" ga nahruli mesar.

"Ti si pa res učen, da si to že vnaprej vedel," se čudi kmet, "sapraboltsko si brihten!"

"Jaz tudi mislim," se odreže mesar. "Če te zanima, ti še lahko povem, kedaj boš umrl."

"Kaj, — potem pa kar ven s tem, če veš?!"

"Kadar boš tretjikrat vzdihnil, boš skončal." In mesar odide.

Kmetič gre nato domu, in ko stopi čez prag, jadikuje njegova žena: "Ne morem ti več skuhati močnika; ni niti praška moke več pri hiši in otroci kričijo gladu."

**DR. JOHN J. ZAVERTNIK
ZDRAVNIK IN KIRURG**

Urad S. Lawndale Ave., vogal W. 26th St.
Stan 2316 S. Millard Ave., Chicago, Ill.

Tel. na domu Lawndale 6707, v uradu Crawford 2212-2213

Uradne ure: Od 2 do 4 pop., in od 7 do 9 zvečer.

V nedeljo od 11 do 12 dop.

6% IN VARNO 6% IN VARNO

Zlati bondi na prvo vknjižbo za
na imenitnem prostoru ležečo
lastnino, na prodaj pri nas

**MILLARD
STATE BANK**

3643-3645 WEST 26th STREET

At Millard Avenue

CHICAGO, ILL.

Oglejte si naše varnostne bančne shrambe,
največje na zapadni strani mesta.

BANČNE URE:

V ponedeljek in četrtek od 9. zjutraj do 8. zvečer;
v torek, sredo in petek od 9. zjutraj do 5. popoldne;
v soboto od 9. zjutraj do 3. popoldne.

Kmetič seže v vrečo, prazna je; pogleda v mošnjček, je tudi prazen; odpre omaro, v nji pa že sploh ničesar ni. Jemnasta! Njegova revščina mu je šla tako k srcu, da je težko zavzdihnil.

"To je bilo prvič," reče sam prisebi, in se napoti v mlin; a mlinar je bil ravno ta dan posebno nataknen.

"Pri'vas ste pa vedno lačni, a nikdar ne pokažete beliča," se mlinar nevoljno obregne, "pa še od prej si mi toliko dolžan! Kedaj boš pa kaj plačal? Eno vrečo ti še dam na upanje, potem pa nič več, — stane seve en goldinar več, da bom tudi jaz kaj od tega imel!"

Tedaj se je kmetič zopet spomnil svoje revščine. "Oh, ti oče nebeški!" reče sam pri sebi in — zopet težko vzdihne. Ko se vrača proti domu z vrečo na hrbtu, in ko solnce tako neusmiljeno pripeka, se domisli drugega vzdihljaja. "O, moj Bog," reče, "še enkrat, in konec bo z menoj. Pa saj tako nimam pravega življenja na tem svetu!"

Ko gre tako naprej, ga pripelje pot čez nek travnik. Tu se je podilo okrog krdelo svinj, prav lepo

**ČAP'S RESTAVRACIJA
IN KAVARNA**

L. ČAP, lastnik

2609 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Phone Crawford 1382

Pristna in okusna domača jedila.

Cene zmerne.

Postrežba točna.

FRANK GANTAR se priporoča rojakom
pri nabavi drv, preme-
ga, koksa in peska.
1201 Wadsworth Ave. Phone 2726 Waukegan, Ill.

BARETINCIC & HAKY

POGREBNI ZAVOD

324 BROAD STREET Tel. 1475 JOHNSTOWN, PA.

VICTOR NAVINSHEK

331 GREEVE STREET, CONEMAUGH, PA.

Trgovina raznih društvenih potrebščin kot regalij, prekoramnic, znakov, kap, uniform, itd.

Moja posebnost je izdelovanje lepib svilenih zastav, bodisi slovenskih, hrvatskih ali ameriškanskih, po zelo zmernih cenah.

V zalogi imam veliko izbero raznih godbenih instrumentov vseh vrst. Velika zaloga finih COLUMBIA GRAFONOL od \$30 do \$250 in slovenskih ter hrvatskih rekordov.

Moje geslo je:

Zmerne cene in točna postrežba.

Pišite po moj veliki cenik.

Naročila pošiljam v vse kraje Združenih držav. Za obilna naročila se toplo priporočam.

okroglih in zalitih. In kmetič se ustavi in jih gleda: "oh šment, kako je to čedno in ljubko! In tistile prešič tamle je pa res junak. Jejmene, kakšni ocvirki bi bili, taki, ki hrustajo z rženim kruhom in vinom, tštsct!" Tleskne z jezikom in kar voda se mu je začela zbirati v ustih in — še enkrat težko vzdihne. — Marija, svet Jožef, ta je že tretji!" — Tedaj pa se prvrne kmetič kakor klada in vreča z moko trešči v travo tako, da počni in se moka razsuje. Svinje se temu začudijo in se jadrno zbero okrog ležečega kmeta: veliki prešič je zavohal moko in jo začel žreti.

Takrat pa kmet čisto na rahlo odpre oči in ko vidi, kaj se godi, stisne v žepu pest in reče: "Ti nesnaga grda ti! Če bi jaz zdajle ne bil mrtev, bi ti že pokazal!" — ("Pod Lipo.")

SODRUGOM IN SOMIŠLJENIKOM V COLLINWOODU.

Seje kluba št. 49 JSZ. se vrše vsako prvo nedeljo v mesecu ob 9. dopoldan v Kunčičevi dvorani, Waterloo Rd. Vse tiste ki simpatizirajo z našim gibanjem vabimo v naš krog. Sodrugi, agitirajte za pojačanje kluba! Udeležujte se redno sej, kajti agilnost organizacije je odvisna od agilnosti članov. — *Tajnik.*

Delo, ki ga opravlja naš želodec.

Zadnje znanstvene preiskušnje na čikaškem vseučilišču so dosledno dognale sledeče dejstvo: Kakor učinkuje kuhanje na sirovo meso, na isti način učinkuje želodec, ko je hrana v teku prebave. Iz tega sledi, da je vseskozi potrebno, kot lahko vsak razume, da si ohranijo želodec v dobrem stanju. Trinerjevo zdravilno grenko vino je najboljša pomoč v tem oziru. Isto drži želodec v dobrem stanju in pomaga jetram in ledvicam, da normalno delujejo. Ne boste trpeli na slabem teku, zaprtju ali slabi prebavi, ampak uživali boste krasne poletne dneve na najboljši mogoči način. Vaš lekarnar ali trgovec ima Trinerjevo zdravilno grenko vino v zalogi, če ga nima, pišite na Joseph Triner Company, Chicago, Ill. — Te dneve poskusite tudi Trinerjev Fli-Gass, ki takoj umori muhe in komarje.

GIRARD, OHIO.

Seje kluba št. 222 JSZ. v Girardu, O., se vrše vsaki prvi torek v mesecu ob 7. zvečer v Slovenskem domu. Somišljeniki, pristopite v vrste zavednega delavstva! — Naš klub ima lepo zbirko knjig. Izposodite si jih! — *Tony Segina, organizator.*

CENIK KNJIG.

Nadaljevanje z 2. strani.

UDOVICA. (I. E. Tomić), povest 380 strani, brošir ja 75c, vezana v platno	1.00
VAL VODNIKA izbrani spisi, broš.30
VIANJEVA REPATICA, (Vlad. Levstik), 506 strani, vezana v platno	1.50
VITEZ IZ RDEČE HISE. (Alexander Dumas star.), roman iz časov francoske revolucije, 504 strani, broširana 80c, vezana v platno	1.25
ZABAVNA KNJENICA, zbirka povesti in ertic, broširana65
ZADNJA PRAVDA, (J. S. Baar) roman, broširana75
ZADNJI VAL, (Ivo Šorli), roman, vez.	1.00
ZAJEDALCI (Ivan Molek), povest, 304 strani, vezana v platno	1.75
ZA SREČO, povest, broširana45
ZELENI KADER, (I. Zorec), povest, broš.45
ZGODBE IZ DOLINE SENT-FLORJANSKE, (Ivan Cankar), vezana	1.50
ZLOČIN IN KAZEN, E. M. Doštojevskij), roman, dve knjige, 602 strani, vezane	2.50
ZMOTI IN KONEC GOSPODIČNE PAVLE, (I. Zorec), broširana40
ZVONARJEVA HČI, povest, broširana65
ZENINI NABE KOPENELE, (Rado Murnik), broširana30
SLOVENSKI PISATELJI: FRAN LEVSTIK, zbrani spisi, vezana	1.25
FRAN ERJAVEC, zbrani spisi, vezana	2.00

JOS. JURČIČ, zbrani spisi, II. sv. vezan	1.50
III. sv. vezan	1.50
IV. sv. vezan	1.25
V. sv. vezan	1.00
VI. sv. vezan	1.00
FR. MASELJ-PODLIMBARSKI zbrani spisi, vez.	1.50

PESMI IN POEZIJE.

BASNI, (Jean de la Fontaine, iz francosčine prevel I. Hribar) vezana	1.00
MLADA POTA, (Otoč Zupančič), pesmi, trda vezba75
MODERNA FRANCOŠKA LIRIKA, (Prevel Ant. Dobelj), vezana90
PESMI ŽIVLJENJA (Fran Albrecht), trda vezba50
POEZIJE, (Fran Levstik), vezana90
POHOŠKE POTI, (Janke Glaser), broširana35
SLUTNJE, (Ivan Albrecht), broširana45
STO LET SLOVENSKE LIRIKE, od Vodnika do moderne, (G. Golar), broš. 90c, vez.	1.25
STREP IZ JUDEJE, (J. S. Mačhar), vezana	1.10
SLOVENSKA NARODNA LIRIKA, poezije, broširana65
SOLNCE IN SENČE, (Ante Dobelj), broširana50
SVOJEMU NARODU, Valentin Vodnik, broširana25
SLEZKE PESMI, (Peter Bezruč), trda vezba50
TRBOVLJE, (Tone Seličkar), proletarske pesmi, broširana 50c; vezana75
TRISTIA EK SIBERIA, (Vojslav Mole), vezana	1.25
V ZARJE VIDOVE, (Otoč Zupančič), pesnitve, broširana40

IGRE

ANFISA, (Leokid Andrejev), broširana50
BENEŠKI TRGOVEC, (Wm. Shakespeare), vezana75
CARLJEVA ŽENITEV-TRJE ŽENINI, (F. S. Tauchar), dve šalo-igri, enodejanske, broširana30
GOSPA Z MORJA, (Henrik Ibsen), igra v petih dejanjih, broširana60
KASLIJA, drama v 3 dejanjih75
JULIJ CEZAR, (Wm. Shakespeare), vezana75
MACBETH, (Wm. Shakespeare), vezana75
NAVADEN SLOVEK, (Bran. Gj. Nušič), šala v treh dejanjih, broširana35
NOČ NA HMELJNIKU, (Dr. I. Lah), Igra v treh dejanjih, broširana35
OTHELLO, (Wm. Shakespeare), vezana75
ROMANTICNE DUSE, (Ivan Cankar), drama v treh dejanjih, vezana50
ROSSUM'S UNIVERSAL ROBOTS, drama s predigro v 3 dejanjih50
SEN KRESNE NOČI, (Wm. Shakespeare), vezana75
UMETNIKOVA TRILOGIJA, (Alois Kraigher), tri enodejanske, broširana, 75c; vezana	1.00
ZNANSTVENE BAZPRAČE, POLITIČNI IN GOSPODARSKO SOCIJALNI SPISI UČNE IN DRUGE KNJIGE IN BROŠURE	
ALI JE RELIGIJA PRENEHALA FUNKCIONIRATI? Debata20
ANGLESKO-SLOVENSKE BESEDNJAK, (Dr. J. F. Kern)	6.00